

ELLENZÉK

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kolozsvár,
Jókai-u. 16., I. em. Telef.: 11—09. Nyomda: Egye-
tem-u. 8. sz. Telef.: 29—23. Csekk száma 72056

ALAPITOTTA:
BARTHA MIKLÓS

Kiadótulajdonos: „PALLAS SAJTÓVÁLLALAT”
Rt. Kolozsvár. Előfizetési árak: 1 hóra 3.20 P.,
negyedévre 9.20, félévre 18.40, egy évre 36.80 P.

EURÓPAI PERSPEKTIVÁK

Az Ellenzék számára írta:

Dr. Wolfgang Peters

a Berliner Börsenzeitung külpolitikai szerkesztője

Vezető német államférfiak állandóan hangoztatták, hogy Európa jövő alakulására nézve mindaddig nem lehet döntéseket hozni, amíg a fegyvereket illeti meg a szó. Eltekintenek attól, hogy az Atlantik-charta stílusában Churchilléhoz és Rooseveltéhez rokon jövőbeli ígéreteket tehetnek, amelyek a politikai gyakorlatban akkor is kortesfogássá lennének, ha az ígértetevőknek módjuk is nyílna ígértük beváltására. Most kizáróan arról van szó, hogy az ellenséges koalícióval szemben, amelynek veszélyessége és szívóssága felől semmiféle kétség sincsen már, meg kell nyerni a háborút. Minden más politika ugyanazokat a veszélyeket idézné fel az új Európa számára, amelyek az első világháború idején a császári Németország bukását okozták, mert nem vetett gátat annak, hogy az eredetileg teljesen egyetemes belső arcvonalat pártpolitikai vitatkozás és szociális harc bontsa meg.

Kétségtelen, hogy ez a politikai taktika nehézségekkel is jár. A hosszabb háború mindentől eltekintve súlyos gazdasági következményeket okoz, amelyek az egyes népeket terhelik. Ha ehhez hozzávesszük az elkerülhetetlen tisztázatlanságokat a jövőbeni politikai döntésekkel és újrendezésekkel kapcsolatban, amelyek életfontosságúak a népek számára, úgy megállapíthatjuk, hogy az általános helyzet az önuralom és fegyelmesség terén a legnagyobb követelményeket állítja fel Európa népeivel szemben. Háborúban ezt a teljesítményt mindenkitől el kell várni, mert egyuttal ez a legjobb biztosítéka a nyugati világ jövőbeni békés alakulásának. De tisztelhetnénk, hogy annak szükségét, hogy minden nyitva álló politikai vagy gazdasági kérdésben tartózkodjunk a konkrét döntéstől, mégis lehetséges bizonyos alapvető szempontokat rögzíteni, amelyek mértékadóak lesznek az európai népek jövőbeni együttélésére.

Mindenek élén áll az a felismerés, hogy Európa népei, amelyek tényleges küzdelmet folytatnak politikai és gazdasági szabadságukért, fiatal népek. Azok az idők elmúltak, amelyekben Németországban Oswald Spengler szellemes, de vértelen elmélete, az „Untergang des Abendlandes”-ról utánimádkozókra találhatott. Európa jövőbeni életformája semmiesetre sem lesz egy későrómai cézárizmus, amely a nemzetileg salakig kiégett népek uralkodási formája, hanem ki kell alakulnia a kisebb és nagyobb, egymás mellett élő népek föderatív rendszerének, mindenesetre azzal, hogy a tengelyhatalmak világos vezetési igénye a kontinens nagy politikai és gazdasági életformáiban az egységes vonalat biztosítja. Világtörténelmileg tekintve, a Berlin-Róma tengely, melynek fogalmát a feledhetetlen és tulkorán

elhunyt magyar miniszterelnök, Gömbös Gyula alkotta meg, szekuláris jelentőségű tény. Miután az Ó-kor elmúltával a földközítengeri római birodalom kelet-nyugati tengelye eltörött és miután az arabok kelet és dél felé elzárták Európát, a középkori német császárság megkísérelt a nyugati világ számára egy hatalmi magot alkotni, melynek észak-déli tengelyét a Keleti-tengertől Sziciliáig tervezték. A kísérlet megbukott a hierarchiával vívott harcban és a középkori császárság romjain épült fel a modern államok világa, amelyet jellemzett a hatalmi csoportosulások állandó változása és a kísérletek sora, hogy Európa fellett a nyugati szélen lévő államok uralkodjanak és végül Európa népeinek fokozódó függősége az egész világot átfogó brit impériumtól. Miután Közép-Európa szétforgácsolt népei végre a 19. században meg tudták teremteni állami szabadságukat

és a 20. század két forradalma népileg biztosította őket, megnyílt az út egy európai észak-déli tengely megalkotása felé, amelyet a belső robbantás veszélye már nem fenyeget. Ez a tény határozza meg a háború menetét.

Ez a népek ifju erejére épül fel. Ez a tény is döntőjelentőségű Európa jövőjére nézve. Európa népei minden sorscapás és vérvesztés ellenére — gondoljunk csak Németországban a harmincéves háborúra és Magyarországon a török uralomra — megőrizték biológiai erejüket. Ez a feltétele megújulási képességüknek és ez a háború mindenki által látható tényei által hazugságban hagyja azokat, akik az Ó-világ kiöregedéséről beszélnek. Az egyes ember is hamarabb érik meg az élet kritikus szakaszaiban átélte izgalmak és szenvedélyek következtében, mint máskor évtizedek alatt. Az európai népek gyors érési folyamata is bizonyítéka elpusztíthatatlan ifjúságuknak, mert az öregség már nem ismer fejlődést. Ez az érési folyamat, amelyen ma minden nép átesik, egyben nagyon komoly önmagába mélyedést is jelent az európai együttélés alapjainak megteremtése felől. Nem akarjuk itt a bűnbosszúgér-
dését felvetni és megvizsgálni, hogy

a klerikalizmus, a liberalizmus, a sovinizmus mennyiben járultak hozzá az európai népek egymás elleni izgatásában. Ma valamennyien egzisztenciális küzdelemben állunk a plutokrácia és a bolsevizmus természetellenes ágyasságával szemben, amelyet a nemzetközi zsidóság boronált össze a szabad európai népek megfojtására. De most, hogy azok az idők elmúltak, amikor felekezeti meggyőződésük miatt az emberek millióit kergették el otthonaikból és küldték a máglyára, úgy az új Európában sem lehet helye annak, hogy egyeseket, vagy népeket, népi hovatartozásuk és nyelvük miatt elnyomjanak. A türelmesség az északi népek ősrégi öröksége. Elérkezett a legfőbb ideje, hogy ennek a magtartásnak kiegyenlítő ereje ismét fölébe kerekedjék az idegen befolyásoknak, amelyek Európában a népek kárára évszázadokon át uralkodtak.

Ezek a jövő perspektívái a harcot követő időkre. Ha ma minden győlembet az ellenségre is kell fordítani és minden erőt a közös győzelemre, az európai felépítéssel kapcsolatos gondolatok nem renyhék, mert a harcban álló népeknek szükségük van arra a belső bizonyosságra, hogy a háborúban való részvételük egy igazi európai jövővért történik.

Berlin erőlyesen cáfolja a bukaresti német követ ellen elkövetett merénylet hírét

BERLIN, január 16. A Von Killinger bukaresti német követ ellen elkövetett állítólagos merényletről szóló ellenséges jelentésekkel kapcsolatban a Wilhelmstrasse illetékes szóvivője megállapítja, hogy az egész hírverés nem más, mint angol-bolsevista manőver.

A Tas szovjetorosz hírügynökség kedden délután jelentést kürtölt világgá mely szerint állítólag merényletet követtek el a bukaresti német követ ellen. A szovjet hírügynökség részleteket is közölt a merényletről. Ezek szerint a követ autójára lőttek és a gépkocsi vezetője is megsebesült. A manőver azonban kudarcot vallott. Abban a pillanatban ugyanis, amikor a Tas-iroda ezt a jelentést világgá kürtölte, von Killinger követ nem is volt Bukarestben, hanem német birodalmi területen tartózkodott, utban volt a Führer főhadiszállásáról Bukarestbe, Antonescu tábornagy társaságában. A tényállás közlése után a Tas elhallgatott, ezzel szemben most az angol sajtó terjeszt vad híreket. Így például a News Chronicle másnap azt írta, hogy

Antonescu román államvezető súlyosan megbetegedett és hogy állapota aggasztó.

Ezek a jelentések akkor váltak ismeretessé Berlinben, amikor a berlini lapok éppen Antonescunak a Führer főhadiszállásán tett látogatásáról közöltek képeket, amelyeken a tábornagy a legjobb egészségnek örvend. Különben az angol propaganda pillanatnyilag azzal van erősen elfoglalva, hogy vad híreket közöl Délkelet-Európáról. Sőt ezt a térséget úgy akarja feltüntetni, mintha itt következne be a kontinens előzőnlése és mintha Délkelet-Európa népei arra a pillanatra várnának, hogy minél hamarabb összeszűrhessek a levét az angolokkal. A valóságban ezek a népek, amelyek a háromhatalmi egyezmény szerződési rendszerében összefogtak, készek megvédeni Európát az ellenfél minden rohamával szemben és harcolni akarnak a végső győzelemig, amelynek gyümölcseit majd később aratják

A déli frontszakaszon megindultak a német ellentámadások

BUDAPEST, január 16. Tudósítónk jelenti: Egy berlini NST jelentés szerint a keleti front egész déli szakaszán változatlan hevesességgel folynak a harcok. Csütörtökön ezekben a harcokban összesen 76 szovjet páncélost pusztítottak el, ebből csupán Sztalingrád térségében 35-öt, ahol

a szovjet újból heves támadásokat indított a német állások ellen. A német védelem azonban fokozódó mértékben kezd érvényre jutni és a front számos szakaszán máris terepnyereségre tett szert. A Volga és Don között, valamint a nagy Don-kanalyatban ugyancsak sikeres német el-

lentámadások folynak. Német páncélos erők törtek be az ellenséges vonalakba és súlyos veszteséget okoztak a bolsevista erőknek. Illetékes berlini körökben — írja a Pester Lloyd egyik berlini tudósítója — bizakodással itélik meg a német és szövetséges csapatoktól fogatosított ellenrendszabályokat. A szovjetnek sehol sem sikerült olyan tényerességre szert tenni, amely a hadműveletek kimenetele szempontjából súlyosan eshetne latba. A tényerés mindenütt csupán helyi jelentőségű. A német és a szövetséges csapatok tervszerűen hajtották végre a frontkiigazítást. Az ellenfél félreérthetetlenül azon fáradozik, hogy a németeket visszazsorítsa a Volgától, ezzel akarva előidézni a déli front összeomlását. A német haderő ezzel szemben továbbra is rendületlenül birtokában tartja azokat a gazdaságilag és hadászatiilag egyaránt fontos területeket, amelyeket a nyári hadjárat során foglalt el.

VÁLTOZATLAN HEVESSÉGGEL FOLYNAK A HARCOK

BERLIN, január 16. (MTI.) A Führer főhadiszállásáról jelenti a véderő főparancsnoksága: A keleti front déli részén a súlyos védekező harcok nem csökkenő hevesességgel folynak.

Sztalingrád területén a német csapatok az ellenség állandó nehéz támadásaival szemben elkeseredett harcokban megvédelmezték magukat.

75 szovjet páncélost megsemmisítettünk, ezek közül harmincötöt közvetlenül Sztalingrádnál.

Az ellenség támadásai Velikije Lukinál is megheiusultak.

Az Ilmen-tótól délkeletre és a Ladoga-tótól délre a szovjet csapatok támadásait kemény harcokban visszautasítottuk.

Végh József:

Amiről érdemes írni...

Az új lakásrendelet

A mai nappal életbelépett az új lakásrendelet, amelynek rendelkezései arra vannak hivatva, hogy országsszerűen enyhítsenek a lakásügyben. Természetesen nagyon sok függ a rendelet gyakorlati végrehajtásától. A közgazdasági hatóságok mindenütt megtették az intézkedéseket, hogy a rendelet értelmében igénybevehető lakásokat azok rendelkezésére bocsássák, akik erre csakisugyan rászorultak. A kolozsvári városi tanácshoz néhány hónappal ezelőtt az Erdélyi Párt helybeli tagozata részletes beadványt intézett, amelyben felsorolta a legsürgősebb orvoslásra szoruló panaszokat. Emlékeztetünk kell az illetékes hatóságokat ezekre a javaslatokra. A rendelet intézkedései alkalmat adnak arra, hogy a foglalkozóműködésük egyének lakását a hatóságok igénybevehessék. Köztudomású, hogy Kolozsváron nagyon sok olyan ember él, akiknek nincs kimutatható jövedelme, mégis nagy lakásokban laknak és üzletszerűen foglalkoznak butorozott szobák kiadásával. A butorozott szobák bére egyáltalában nem áll arányban a rögzített lakbérékkel. A lakásjogi törvény szerint többet kér a butorozott szobáért, mint amennyit az egész lakásért fizet. Számos köztisztviselő és magánhivatalnok jövedelmének tekintélyes részét kénytelen ilyen körülmények között lakbérre kiadni. Ha hozzávesszük, hogy Kolozsvár egyetemi város és a diákok egy része butorozott szobában lakik, természetesen tartjuk, hogy ezen a téren kell a legsürgősebben rendet teremteni. Kolozsvár városának illetékes ügyosztálya a lakásrendelet megjelenése óta eltelt nyolc nap alatt behatóan tanulmányozta a törvényes intézkedéseket, hogy a gyakorlati végrehajtását mindenben a rendelet szellemében járasson el. Bizonyosak vagyunk abban, hogy a lakásrendelet rövidesen éreztetni fogja jótékony hatását és módot talál a régi panaszok orvoslására. A közönségnek is támogatni kell azonban a hatóságok munkáját. Mindenkinek be kell látni azt, hogy egyik napról a másikra nem fognak a lakások száza fel szabadulni. Ilyen nagyfontosságú kérdés megoldásánál teljes lelkiismeretességre és körültekintésre van szükség úgy a lakások igénybevétele, mint kiutalásánál. Teljes sikert tehát csak a közönség és a hatóságok megértő együttműködése hozhat.

Csodálatos bizalmatlanság

Megdöbbenéssel olvassuk egyik székelyföldi lapársunk legutóbbi számában, hogy a kormányzat által nyújtott szociális kedvezményeket a székelység néprétegeinek indokolatlan közönnnyel, mondhatni bizalmatlansággal fogadják. Mikó László marosvásárhelyi főispán legutóbbi szükségesnek látta, hogy ezt a bizalmatlanságot a vármegyei közigazgatási bizottság ülésén is szóvá tegye. A Székelyföldön ugyanis a kedvezményes akciók előnyeit: az olcsó ruhaneműket, tenyészállatok és vetőmagvak juttatását az érdekeltek közönye miatt nem lehet teljesen felhasználni. Legjellemzőbb, hogy az illetékes hatóságok idejében felhívták az érdekeltek figyelmét: a kormány minden vármegye mezőgazdasági cselekedéi számára jutányos áron bizonyos mennyiségű bakancsot, illetve ruhaanyagot bocsát rendelkezésre. A megszabott határidőig alig néhány százán jelentkeztek az érdekeltek közül, holott a bakancshiány miatt az utóbbi időben számos panasz hangzott el a megyében. Ezt a csodálatos közönyt csak arra lehet magyarázni, hogy az idegen uralom 22 esztendeje alatt a székely nép is megszokta a különböző hatósági határidők állandó meghosszabbítását. Így történt, hogy legutóbb az iparengedélyek revíziójával kapcsolatosan a székelyföldi iparosok legnagyobb része elmulasztotta a jelentkezést, ami pedig az iparjogosítvány elvesztését vonja maga után. Arra magyaráztuk annakidején ezt a mulasztást, hogy az érdekeltek félreértették a rendeletet. Ez a második eset azonban azt bizonyítja, hogy olyan tünetről van szó, amely meggondolkoztat. Vajon mi okozza ezt a bizalmatlanságot, vagy ha enyhébb kifejezéssel akarok élni, érthetetlen közönyt? Székelyföldi lapársunk arra magyarázza ezt a jelenséget, hogy a székely nép évszázadok óta megszokta, hogy minden juttatásért jóval nagyobb elvételért kell adni. Idő kell tehát ahhoz, amíg a nagy néptömegek megérzik, hogy

az ország mai vezetőinek szociális gondoskodása minden ellenszolgáltatás nélkül, a nép érdekeit tartja szem előtt. Hatósági vezetőinknek mindenesetre gondoskodni kell arról, hogy megszüntessék ezt a bizalmatlanságot és így a székely tömegek maradéktalanul érezhessék a felszabadult magyar élet áldásait.

Autóbuszkaland

Hozzászoktunk már ahhoz, hogy a kolozsvári autóbuszközlekedésnek botrányos hiányosságai vannak. A rendkívüli viszonyok miatt fegyelmetteltséggel elviseljük, hogy sokszor negyedórát kell várakoznunk a társasgépkocsira, de mégse férünk fel rá, mert a létszám betelt. Tudva, hogy az autóbusszok csak 25 utast szállíthatnak. Olyan csodabogár is előfordul azonban, hogy valakit felengednek az autóbusszra, végül azonban létszámfelületnek nyilvánítják és lezárással akarják kényszeríteni. Az

Ellenzék egyik olvasója most panaszos levelet intézett hozzánk, amelyben szóvá teszi a hetes autóbusszon történő kálváriajárását. Kettőn várakoztak az autóbusszra és mindketten szerencsésen feljutottak. Mikor az autóbussz el akart indulni, a kalauznő kiderítette, hogy az egyik utas „létszámfelület”. Arra akarta kényszeríteni, hogy a dermesztő hidegben leszálljon. Az utas természetesen nem volt hajlandó erre, mire a kalauznő rendőrral fenyegetőzött és felszólította az autóbusszon utazó rendőrt, hogy igazoltassa az utast. Szerencsére a magyar rendőr tisztában van jogaiival és kötelességeivel és kereken visszautasította a felszólítást. Percekig tartó parázs botrány keletkezett és a gépkocsi csak az autóbussz utasainak hangos méltatlankodása után indult el. Olvasónk azt is felpanaszolja levelében, hogy egyáltalában nem volt létszámfelület, hanem a kalauznő egyik ismerősének akart helyet juttatni a gépkocsin. Idáig szól a történet. Nincs sok hozzátenni valónk. Az illetékes hatóságok figyelmébe ajánljuk és az autóbusszszemélyzet szigorú megrendszabályozását várjuk.

Tudnivalók a január 18-i ujságíró-estéről

1. A január 18-iki ujságíró előadásra korlátolt számban állnak még jegyek a közönség rendelkezésére. Szombaton és vasárnap délelőtt 10—1 és délután 4—7 óra között árusítja a jegyeket az M. T. I. irodája. (Kossuth Lajos-utca 30. Telefonszám 14—38.)
2. A „Bihari-est” pontosan fél hét órákor kezdődik a Vármegyei ház disztermében. Az ujságíró egyesület vezetősége ezúton is figyelmezteti a közönséget, hogy az előadást pontosan megkezdjük. Tekintettel a gazdag műsorra, az előadás megkezdését nem lehet késleltetni, mert az érvényben levő légvédelmi rendelkezések értelmében a műsort pontosan 9 órára be kell fejezni.
3. Az ujságíró egyesület vezetősége olyan helyi körülmények miatt állapította meg, hogy a közönség minden rétegének alkalma legyen a részvételre. Jegyek 1—7 pengős áron kaphatók.
4. Kiss Ferenc, a budapesti Nemzeti Színház örökös tagja, néhai Dsida Jenő Psalmus Hungaricusát és Reményik Sándor Sólommadár című költeményét fogja elszavalni. A Psalmus Hungaricus Dsida Jenő halhatatlan értékű alkotása. A román impérium alatt nem jelenhetett meg nyomtatásban. Sokszorosítva forgott kézben a magyar sorsváltásának és a gyönyörű hűbálása és Kiss Ferenc előadóművésze a legmódiabb annak megszólaltatására.
5. Az előadás megnyitóját dr. Hlatky Endre, nagyváradi főispán, a miniszterelnökség volt sajtófőnöke és a rádió volt műsorigazgatója tartja. Hlatky Endre dr. a felszabadulás után mint erdélyi kormánybiztos a katonai közigazgatás idején Kolozsváron is számos tisztelt és barátot szerzett magának. A vendégeket Finta Zoltán szerkesztő, egyesületi elnök üdvözlöli a kolozsvári ujságírók nevében.
6. Árvay Árpád országgyűlési képviselő a bihari szellemről tart előadást.
7. Tabéry Géza, a szinestollu, neves erdélyi író egyik legszebb novelláját olvassa fel.
8. Békely László verséből ad elő.
9. Daróczi Kiss Lajos „Az első éjszaka” című novelláját fogja felolvasni.
10. Gáspár Jenő, az Országos Sajtókamara igazgató-főtárháza a névtelen ujságíró hősiességét méltatja.
11. Dr. Dániel Aron, sajtókamarai főjegyző, a Nemzetpolitikai Társaság elnöke a nemzeti öncéluságról tart előadást.
12. Páka Jolán, a kolozsvári Nemzeti Színház kitűnő operatőresznője, aki most tért vissza németországi utjáról, a Lakmé Csengettűvirágját és Erkel Gára Mária áriáját énekli. Zongorán kíséri Jodál Gábor, a kitűnő zongoraművész.

Előadás után a Newyork-étterem kistermében a vendégek tiszteletére társas összejövetel lesz. Külön meghívókat nem bocsátottak ki a társas összejövetelre. Jelentkezni az M. T. I. Kossuth Lajos-utca 39 szám alatti irodájában lehet.

Befelejtődött a leánylevente vezetőnők két hetes kolozsvári tanfolyama

KOLOZSVÁR, január 16. (Az Ellenzék munkatársától.) Szívet gyönyörködtető, kedves esemény színhelye volt tegnap délelőtt a Mátyás Király Diákház zeneterme. Kétheti komoly munka után tegnap befejeződött be a leánylevente vezetőnők képző tanfolyama, amely 1943. január 2-án kezdődött. A tanfolyam egyezsmind az első hasonló tanfolyam volt az egész országban s nem véletlen az, hogy éppen Kolozsváron, Észak-Erdély és Székelyföld leányai számára rendezték. A Levente-leányok Országos Vezetősége jól megfontolt és megindokolt munkaterv alapján helyezte a tanfolyam színhelyét Kolozsvárra, ahol közel 130 tanítónő és tanárnő gyűlt össze Észak-Erdély, Székelyföld területéről, de az ország többi részeiből is, hogy karácsonyi szünetükből két hetet feláldozva, leánylevente parancsnokká képezzék ki magukat és visszatérve munkahelyükre, áldásos tanító és nevelő munkát folytassanak levente-leány társaik körében.

A két hétig tartó tanfolyamon Kolozsvár és Budapest legkiválóbb tanárai ismertették a százhuszonkét növendékkel mindazokat a kérdéseket, amelyekkel egy levente-parancsnoknak tisztában kell lennie. Tizenkilenc előadó 75 órán keresztül tartott magasszínvonalú előadásokat a különböző kérdésekről. A fon-

tosabb tárgyak között a leányifjúság honvédelmi nevelése, a leventeintézmény szervezése, a levente-leány csapat-szervezés, a levente-leány munka a gyermekotthonban, testnevelés, a magyar nő gazdasági helyzete, a levente gazdasági szövetezés, szociális szervezés, valamint az egészségügyi kérdések: anya- és csecsemővédelem, a fertőző betegségek elleni küzdelem, az egészségápolás ügye szerepelt. Vallásérkölszi, irodalomszemléleti, történelmi, földrajzi előadások hangzottak még el a tanfolyamon, de nagy súlyt helyeztek a magyar népdal, a magyar népi játékok és a népi tánc művészetére is.

A tegnapi záróünnepélyen megjelentek a kulturális intézmények képviselői és az összes előadó tanárok is, akik több, mint egy órány keresztül gyönyörködtek a százhuszonkét fiatal magyar leány énekében, táncában és játékaiban.

Az ünnepély pontosan tíz órakor kezdődött a Mátyás Király Diákház zenetermében. A négyes sorokban felállított leányvezetők bevezetőül a Himnusz énekelték el Nagy István tanár vezényletével, majd Tomanóczy Ilona tanárnő, a tanfolyam vezetője mondott záróbeszédet. Ezután a tanfolyam egyik hallgatója, Mester Margit, egyszerű székely földművelőleány, a levente-leányok hét törvényét mondotta el, melyet a hallgatók szavalósó-

rusa ismételt. Ezután két magyar népdalt énekeltek el együttesen, majd zászlógyakorlatok következtek Jankó Lászlóné testnevelési előadó vezetésével. Ujabb népdalok után népi játékok következtek. Az „Egyszer egy királyfi” című székely balladát mutatták be énekekben, táncban és szavalókórusban. A népi játék után Zsulyevits Nóra tanárnő a tanfolyamhallgatók nevében mondott üdvözlő beszédet, majd a levente-leányok országos vezetője, Kókás Eszter dr. intézett néhány buzdító szót a növendékekhez.

Az ünnepély a Szózat éneklésével fejeződött be, majd a tanfolyam hallgatói írásbeli vizsgán mutatták meg felkészültségüket, rátermettségüket a levente-leány-parancsnoki tisztségre.

A külpolitika hírei

STANLEY tengernagy, az Egyesült Államok moszkvai nagykövete kijelentette, különösen arra fog törekedni, hogy az Egyesült Államok és a Szovjet-Unió között „szellemi kölcsönösséget” kiépítse.

ARESE spanyol pártminiszter csütörtökön este Berlinbe utazott. Acensio tábornok, spanyol hadügyminiszter elnöklésével a hadsereg vezetői többórás ülést tartottak.

A POPOLO DI ROMA Bernen át jelenti, hogy Litvinov washingtoni szovjet-orosz nagykövete a közeljövőben meglátogatja a délamerikai államokat.

A TÖRÖK országgyűlési választások az egész országban február 22-én lesznek és március elsejére várják a nagy nemzetgyűlés első ülést.

A DAILY HERALD közli, hogy Észak-Irorszában kormányválság van. Andrews miniszterelnöknek ugyszólván semmi kilátása sincs arra, hogy a saját pártján, a konzervatív párton belül támadt vihart megfékezze. — A francia-marokkói élelmiszerkorlátozások továbbtarthatnak. Hivatalosan közölték, hogy két hétig a polgári lakosság egyáltalán nem fog húst kapni. — Rio de Janeiroból jelentik, hogy kenyérgabona-hiány következtében a brazil kormány háborús kenyérsütést rendelt el. A jövőben a búzát 85 százalékra kell kiörölni. — Ickes, az Egyesült Államok belügyminisztere kijelentette, számolni kell azzal a lehetőséggel, hogy a kormány átveszi az amerikai szénbányákat, ha a már 14 napja tartó munkássztrájk nem ér véget. Emiatt eddig főmillió tonna a szénvesztés és naponta további 40.000 tonna veszteséggel kell számolnia a sztrájk alatt.

LAFOLLETO amerikai szenátor a földművelésügyi minisztériumban tiltakozott az ellen, hogy mezőgazdasági terményeket szállítsanak Nagybritanniába, mert — mint mondotta — az Egyesült Államok maguk is sokkal válságosabb helyzetben vannak az élelmezés terén, semhogy megengedhetnék azt a fényűzést, hogy külföldre szállítsanak az amugy is szűkös készlethől.

GUETAMALABÓL jelentik, hogy Mendoza vezérkari főnök hirtelen elhunyt.

FUNK dr. birodalmi gazdasági miniszter, a Német Birodalmi Bank elnöke, pénteken fogadta a jelenleg Berlinben tartózkodó Kosak horvát pénzügyminisztert és kíséretét. A miniszter és vendégei megbeszélést folytattak a német—horvát gazdasági kapcsolatokról.

Nem tudta igazolni származását — felakasztotta magát

KOLOZSVÁR, január 16. (Az Ellenzék munkatársától.) Megdöbbenő módon vett véget életének pénteken Jakab Zsigmond Bajza-utca 21. szám alatt lakó 35 éves gépkocsikarosszériagyártó. Bajza-utcai lakásának pincéjében felakasztotta magát, s mire a házbeliek rátaláltak, halott volt. A hatósági vizsgálat megállapította, hogy a szerencsétlen ember már régebben meghasonlott önmagával, valóságos buskomor, életunt volt, mert nem tudta igazolni keresztny származását, miután Dél-Erdélyből nem érkeztek meg a már régebben kért származási igazolványai és emiatt követte el végzetes tettet.

FERENC JÓZSEF
KESERÜVIZ

Folyó év január hó 25-én kezdődik és haladók részére

gépkocsivezetői tanfolyam

kezdődik. Jelentkezni lehet naponta Árpád-ut 28. sz.

Elit és társadalom

Írta: FONGRÁCZ KÁLMÁN

Az új idők figyelmeztető jelének kell tekinteni, hogy nemrégiben két magyar író is szélsőségesnek látta a magyar nemzetnevelés problémájának felvetését. Az egyik — valóban nagyvonalú és önzetlen gesztussal — saját otthonát ajánlotta fel a „Kittűnők Iskolája” céljára, míg a másik egy azóta nagy és széleskörű vitát felvert könyvben szállt síkra a magyar minőségi nevelés előjogaiért.

Mit jelent ez a szóban és tettben való bátor kiállás egy eddig eléggé nem méltányolt gondolat mellett? Jelenti elsősorban azt, hogy a nemzet életmegnyilvánulásaira legérzékenyebben reagáló irodalom mai társadalmi és közéletünkben sok ki-gyomlálásra váró nézet, tévhit és előítélet elterjedését tapasztalja, de jelenti ezenkívül azt is, hogy ennek a súlyos és sürgős munkának megkezdését most már annyira halaszt-hatatlanak itéli, hogy további hala-dékat a nemzet számára nem tud engedélyezni. Új, mélyebb, euró-paibb, emberibb és ugyanakkor mégis a mainál sokkal magyarabb lelket, szellemet és lelkiismeretet ki-vánnak társadalmunktól íróink, mert a világnak ezen az etnikai te-kintetben annyira exponált helyén csak a minőség megőrzésével tudjuk helyünket biztosítani és célkitűzé-seinket az új kontinentális fejlődés irányvonalába beállítani.

Az idők jelének kell azonban te-kinteni, hogy a nemzeti újjászüle-tésnek ebben a munkájában az ille-tékesek figyelme a magyar nép és a magyar falu felé fordult. Az egy-másután megnyíló népfőiskolák, kurzusok és kollégiumok egyre szé-lesebb mértékben tárják ki kapui-kat a népi rétegek tehetségei és fel-emelkedni vágyó fiatalai előtt. Politikai csoportok, felekezeti iskolák, állam és társadalom egyaránt versenyez-nek egy új népi reneszánsz megin-dításán, mert részint külföldi ösz-tönzések, részint népi íróink hatása alatt azt tartják, hogy a felfogásá-ban, életstílusában és eszközeiben demokratizálódó új kollektív korban csak akkor tudjuk ezeréves hivatá-sunkat betölteni, ha az alkotmány, illetve a méltányos és produktív emberi élet sáncába a negyedrendet is behocsátjuk s állami életünk su-lyát ennek az új népi Atlasznak vá-lalra emeljük.

Amilyen helyes, indokolt, korsze-rű és megnyugtató ez a törekvés gyakorlati hatásaiban, annyira tisz-tázatlan azonban pillanatnyilag elvi vonalon. Pedig enélkül az egész ak-ció sokat vesz jelentőségéből. A né-pi tehetségek felemelése és társadal-mi életünkbe való bekapcsolása u-gyanis nem lehet pusztán öncél, hanem egy részletesen átgondolt és kiépített nemzetpolitikai program egyetlen alkatrésze. A társadalmi kiegyenlítődés felé haladó modern állam nem favorizálhat egyetlen ré-teget sem mindaddig, míg tisztában nincs vele, hogy a tervbe vett reform milyen kollektív előnyöket és célo-kat szolgál, hogy a közösségi mun-kába állított új rétegek milyen sze-rep betöltésére hivatottak, hogy az így megindított akció valóban alkal-mas-e arra, hogy mindazokat a pro-blémákat megoldáshoz juttassa, ame-lyekkel a régi felépítési társadalom megbirkózni már nem tudott.

Vajon az új népi nevelés sürge-tői és megalkotói gondoltak-e ezek-nek a kérdéseknek előzetes felvete-sére s ezek alapján egy nélkülözhe-tetlen tevékenységi sorrend megte-remtésére? Gondoltak-e arra, hogy a népi előretörésnek pusztán elvi elő-

készítésével is feltétlen előtérbe nyo-mulnak azok a régen megoldásra vá-ró nemzetpolitikai problémák is, ame-lyek nélkül a mostani, szűkebb, le-het mondani személyi keretben el-képzelt reformok teljes mértékben csonkák és eredménytelenek ma-radnak? Gondoltak-e arra, hogy az állam és társadalom felépítése elvá-laszthatatlanul összefügg a nemzeti életet uraló gondolatokkal s amint a rendi államban a nemesi, a liberális államban a polgári gondolat volt az uralkodó, úgy egy új népi államban is nemcsak a jelszavakat és a sze-replőket, de az intézményeket is tör-vényszerűen fel kell cserélni és meg-újítani, ha a hangzatos jelszavak konzekvenciáját minden vonalon le akarjuk vonni?

Hogy az elmélet és gyakorlat, a gondolat és a tett között ez a szer-ves összefüggés milyen nagy mérték-ben fennáll, ez főleg akkor tűnik ki, ha a népi tehetségek felemelése ál-tal megoldani kívánt problémák felé tekintünk. Hiszen akár a középosztá-ly teljes megmagyarosodását és vérségi felfrissítését, akár faji érte-keinket legjobban reprezentáló te-hetségeink megmentését, akár pa-raszti osztályunk életszínvonalának felemelését akarjuk népi nevelésünk új módszereivel elérni és biztosítani, egyik irányban sem érhetünk mind-addig célhoz, míg politikai, gazda-sági és társadalmi életünk mai rend-szerét egyidejűleg revízió alá nem vonjuk s a dolgozó néposztályok sza-bad s a mainál sokkal könnyebb ér-vényesülése elől el nem távolítjuk azokat az akadályokat és előítélete-keket, amelyek eddig is ezeknek a tö-rekvéseknek útját állták. Mert bár-mennyire is tiszteltetreméltó népi te-hetségeik megmentése és az elkal-odástól való megóvása, ez úgy a ki-választottak, mint pedig a paraszti-osztály szempontjából — pusztán önmagában alig jelentene valamit. Az új embereknek új levegő, új kör-nyezet, új lehetőségek is kellenek ahhoz, hogy a magukkal hozott ké-pességeket szabadon kifejthessék és érvényesíthessék. De hova fognak tűnni ezek az adottságok akkor, ha új népi elitünknek nem tudunk jól jövedelmező, vagy diszt jelentő ma-gas állásoknál többet nyújtani? Mit ér ezeknek kiemelése akkor, ha to-vábbi boldogulásuk eddigi érvénye-sülési feltételeink elfogadásától lesz függővé téve, ha mindent elmond-hatnak és megtarthatnak, csak ép-pen azt nem, ami új, korszerű, ere-deti és törzökösen magyar bennük, ha feszülő energiájukat és pompás egészségségüket elavult életkereteink dohos levegőjében elsovadásra ítél-jük és vérszegény nézeteink miatt passzivitásra kényszerítjük?

Hiszen eddig sem az volt a legfőbb hiba, mintha szűkiben lettünk vol-na akár a polgári, akár a paraszti tehetségeknek, hanem az, hogy a „hivatalos” és „társadalmi Magyar-ország” nem tudott valódi jelentősé-güknek felismerésig felemelkedni s így őket a magyar élet végtelen nagy kárára vagy kivándorlásra, vagy meddő belső emigrációra kényszerít-te. Nem értették meg, hogy a zse-ninek és valódi tehetségeknek má-sok az élettörvényei, hogy „tapintat-lanságaik és szélsőségeik” meggyő-ződésüknek mélységéből és felisme-réseiknek megalkuvás nélküli tisz-taságából fakadnak, hogy éppen az az érték, eredetiség, tehetség és hi-vatás bennük, ami nem skatulyáz-ható be az eddigi keretekbe és elő-ítéletekbe s felajdulásaik, pana-szaik, kifakadásaik a vajudas fájdal-mának kitörései, amivel a semmi-ből valamit teremtenek, ahogy a régi világot felcserélik az újjal.

Ezeknek a tehetségeknek tehát nem lehet előírni, hogy csak egy elő-re meghatározott körön belül mo-

Csókolj meg!

Káprázatos le-
álításu, fran-
ciás szellemes-
ségű, gy. n. ed,
szerelemes, igazsá-
jó revüfilm a:

Csókolj meg!!

Jules Syvain, a világhírű francia jazz-karmester zenéje. — Premier ma a

„CORVIN” Filmszínházban!!

Előadások kezdete 3, 5 és 7 órakor. — Vasárnap délelőtt 11 órakor is vetítjük. Nagyothallók részére díjtalan fejhallgató a Corvin Filmszínházban. Telefon 3705.

zogjanak, mert ha ezt elfogadnák s ebbe beletörődnének — már nem len-nének megmentésre és kiemelésre érdemes tehetségek. De nem lehet előírni nekik azt sem, hogy egy er-kölcsileg, szellemileg, lelkileg némi-leg idegen társadalomban fenntartás nélkül otthonosan találják magukat, hogy a népi tömegek eleven kapcsola-ta s a dolgozó osztályok energiát sugárzó „Hinterlandja” nélkül ked-vet és lendületet érezzenek az alko-tó és építő munkára, hogy egyéni ér-vényesülésüknek megkönnyítése fejében lemondjanak a dolgozó réte-gek felemelésének annyira sürgető és időszerű programjáról. Hiszen ha erről lemondanának, kiszakítanák magukat az eredeti élethivatásukul kijelölt területükről és munkakö-rükből, megfosztanák a népet leghi-vatottabb vezéreitől, elárulnák a kollektív megoldások felé haladó

korszellemet és azt a magyarságot, amely súlyos áldozatok árán éppen azért választotta ki őket a névtelen milliók közül, hogy a legelhagyatot-tabb s évszázadokon át mellőzött né-pi rétegeknek irányítói, vezetői, fel-emelői és apostolai lehessenek.

A népi nevelés kérdésének megol-dásánál ezekről a szempontokról sem szabad elfelejtkezni. A minő-ség-nevelés fokozott követelmények-kei lép fel a tehetségekkel és még fokozottabb követelményekkel a nem-zettel és társadalommal szemben. Ha megindítjuk ezt a nagyjelentőségű munkát, ne legyünk tehát szűkmar-kuak sem lelkiekben, sem szellemi-ekben, sem egy új jövőt kiépítő őszinte reformakaratban. Adjunk fenntartás nélkül, mert amit vissza-kapunk, annak egy új, dolgozó és népi Magyarország fundamentumá-vá kell válnia.

Törölték az államilag elismert felekezetek sorából a cseh Pravosláv-egyházát

PRÁGA, január 16. (MTL) A pénteki prágai lapok jelentése szerint a cseh-morva védnökség hivatalos lapjának legutóbbi számában rendelet jelent meg, amellyel a cseh ortodox Pravosláv-egyházát törölték az államilag elismert felekezetek sorából. Mint ismeretes, a Pravosláv-egyházát a birodalmi védnök december 18-án kelt rendeletével feloszlatta és vagyonát az állam céljaira elkobozta.

A nagyváradi román konzul irodájában lőtte főbe magát Anderko Artur máramarosszigeti bankigazgató

NAGYVÁRAD, január 16. Tudósítónk jelenti: A nagyváradi román konzulátus épületében csütörtökön este megdöbbentő öngyilkosság történt. Az öngyilkosság ál-doza Anderko Artur, máramarosszigeti bankigazgató, a Banca Maramuresului volt igazgatója, aki azelőtt a Szatmárme-gyei Takarékpénztárnak volt főtisztviselője. Az esti órákban Marina Mihály dr. román konzul jelentette a konzulátus épü-lete előtt lévő rendőrszemnek, hogy irodájában öngyilkosság történt.

A rendőrszem jelentette a rendőrkapi-tányságon az öngyilkosságot.

A konzulátus kérésére rendőri vizsgáló-bizottság jelent meg az épületben.

A rendőrség közegei aztán lefolytatták a vizsgálatot és megállapították, hogy ötmilliméteres automata pisztollyal öl-te meg magát Anderko, két lövést adott le, az egyik cél-t tévesztett, a másik pil-lanatok alatt végzett vele.

A golyó a koponya hátsó részén hatolt be. Maradt egy bucsulevél is a konzulá-tuson, amelyben meglehetősen kusza ro-mán írással azt írja, hogy

önként távozik el az élők sorából és kéri, hogy olvassák el a máramarossi-geti bank páncélszekrényében lévő le-velet.

Megtörtént az intézkedés azirányban, hogy a levelet a hatóságnak átadják és így tel-jes fény derüljön a titokzatos ügyre. An-derko különben már néhány napja Nagy-váradon tartózkodott Marina konzulnál, akinek régi barátja és földije. Tegnap-előtt a görögkatolikus szemináriumban vacsorán vett részt, ahol egy román orvos-tól azt kérdezte, mennyi luminált vehet be egészsége veszélyeztetése nélkül, mert almatlanságban szenved. Az orvos azt fe-lelte, hogy luminált nem ajánl, mert attól

nyomott lesz a kedélyállapota és csökken a munkakedve. Erről arra következtetnek, hogy

Anderko már napokkal előbb készült az öngyilkosságra.

Anderko családjában már volt ilyen tra-gédia, az egyik öccse is önkézzével vetett véget életének. Általában a család tagjai zárkózott emberek voltak és így Anderko is. Hogy éppen ilyen exponált helyet vá-lasztott az öngyilkosságra, mint a román konzulátus, azzal magyarázható, hogy nem volt Magyarországon más rokona, il-letve jóbarátja, csak az itteni román kon-zul és végakarataiban adósságainak és kö-veteléseinek felsorolását a konzulra hagy-ta. Anderko különben a román megszá-lás ideje alatt lelkes híve volt Maniu Gy-u-lának és politikai tevékenységét is az ő pártjában fejtette ki. A román idő alatt jelentős szerepet játszott Erdély politikai életében és a kisebbségi románság mai vezetőinek köréhez tartozott. Az öngyl-kos 35 éves, görögkeleti vallású volt. Péu-teken este dr. Beöthy Konrád egyetemi magántanár, törvényszéki orvosszakértő a nagyváradi kórházban felboncolta a holttestet.

A boncolás is megállapította, hogy ön-gyilkosság történt.

A nagyváradi rendőrkapitányság külön-ben mindent elkövet, hogy az öngyilkos-ság okára teljes fényt derítsen és így a vizsgálat tovább tart és ennek érdekében érintkezést keres a kapitányság a mára-marosszigeti rendőrséggel is. Ugyanis az öngyilkos leveletében hivatkozik adóssá-gaira és követeléseire, amelyek a mára-marosszigeti bankkal állanak összefüggés-ben, ezért szükséges, hogy kiterjesszék ezirányban is a nyomozást az öngyilkos-ság előzményeinek és okának tisztázására.

„LEICA FOTO”

fényképezés és fényképnagyítási mű-
terem Kolozsvár, Deák Ferenc-utca
45. Tul.: Fekete József. Amatőr mun-
kák szakszerű kidolgozását vállaljuk.

Jávor Géza

ny. miniszteri titkár, a gyorsírás egyetemi előadója

gyorsíró és gépirőiskolája

Apáczai Cseri-utca 26., földszint 1. (Péter-villa.)

HIREK

MAGYAR HŐSÖK

Vakmerő bátorságával tüntette ki magát a szovjetekkel vívott harc során Szabadi István, egyik ágyus ütegünk őrzője. 1942 július 9-én hajnalban egy harcokészítéskor érte Rudnik mellett az ott harcoló honvédek. A harcokészítéskor gyors ütemben fejlődött ki. Egy 34 tonnás orosz harcokészítő közelműködést intézett az üteg ellen is. Szabadi István őrzője, mint az egyik üteg irányzó tisztje, rendületlenül szívvel egészen a közelbe bevárt a rárohanó harcokészítő, majd a legnagyobb nyugalommal célzott és lövéseivel pontos találatokat ért el. A szovjet óriás harcokészítő nyomban harcképtelenné vált.

Villanyszerelő
segédek felvesszünk.

Írásbeli ajánlkozásokat MÜLLER M. Jenő és társai Budapest, V., Markó-utca 3. címre kérjük.

UJSÁGÍRÓ-GYŰLÉSEK. A Magyar Újságírók Egyesülete Erdélyi Tagozata vasárnap délelőtti 11 órai kezdettel az egyesület Kossuth Lajos-utca 30. szám alatti helyiségében értekezletet tart. Kedden reggel fél 10 órai kezdettel ugyancsak az egyesület helyiségében Gáspár Jenő sajtókamarai igazgató-jótitkár és dr. Dániel Áron sajtókamarai főigazgató-jelentésként taggyűlést tartanak. Mindkét gyűlésen nagyfontosságú sajtókérdések ügyében fogunk határozni. Kérjük tagtársainkat, hogy a gyűléseken teljes számban jelenjenek meg. Elnökség.

HÁZAPAN, műhelyben, birtokán balcsert érheti embertársát, amiért — ha az nem is az Ön hibájából következett be — Ön felelős. Ezt a felelősséget átvállalja a biztosító társaság, ha Ön SZAVATOSSÁGBIZTOSÍTÁST KÖT. Forduljon a legközelebbi magyar biztosítóhoz, az Első Magyar Általános Biztosító Társaság helybeli: Egyetem-utca 1. sz. alatti képviselője készséggel nyújt tájékoztatást.

IRT!

poloskát, háziférget „TISZTASÁG” vállalat, Kossuth Lajos-utca 34. Telefon 30-32.

* A KOLOZSVÁRI Sakköző Társaság fájdalommal tudatja, hogy Deák Géza választmányi tagja hirtelen elhunyt. Temetése január 16-án délután 3 órakor lesz a köztemető halottaskápolnájában. Kérjük a tagjaink megjelenését. Vezetőség. 0170

A kolozsvári kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság. 13074-942. tk. szám. ÁRVERÉSI HIRDETÉSENY-KIVONAT. Transsylvania Bank Rt. kolozsvári pénzügyi végrehajtónak Tötszeghi János és társai végrehajtást szenvedő ellen indított végrehajtási ügyében a telekkönyvi hatóság a végrehajtási árverést 172 pengő tökétkövetelés és járuléka behajtása végett a Méra községben fekvő s a Tötszeghi János sánta nevű álló márai 1714 sz. tjkvben A+1 sorsz. 436-15 hrsz. 800 négyszögöl területű szántó 400 pengő kikiáltási árban, a Tötszeghi Ferenc a György tulajdonát képező mérai 1412 tjkvben irt A+1 sorsz. 1834ab, 1834 b, 1834c, 1835, 1838, 1840a, 1840b-38., 1841a, 1841b-38. hrsz. 1012 négyszögöl területű szántó egy 141-ed része 400 pengő, az A+2 sorsz. 1834ab, 1834b, 1834c, 1835, 1838, 1840a, 1840b-38., 1841a, 1841b-38. hrsz. 1 hold 28 négyszögöl területű legelő egy 141-ed része 600 pengő és az A+3 sorsz. 1834as hrsz. 1 hold 40 négyszögöl területű egy 141-ed része 600 pengő kikiáltási árban elrendelte. Az árverést 1943. évi február hó 13. napján délelőtti 12 órakor a telekkönyvi hatóság helyiségében (Honvéd-utca 2. szám, 61. ajtó) fogják megtartani. Az árverésre kerülő ingatlan a kikiáltási ár kétharmadánál alacsonyabb áron nem adható el. Bánatpénz a kikiáltási ár 10 százaléka, amelyet a magasságú ígért ugyanannyi százaléka kell kiegészíteni. Kolozsvár, 1942. évi október hó 24. napján. Dr. Székely Ferenc s. k. kir. járásbíró.

Gyermekek

önként kéri a hashajtót, ha már egyszer Darmolt kaptak. A Darmolt kitiűnő és fájdalom nélkül hat. Darmolt adjon Ön is gyermekeinek. **DARMO**

Hazaérkezett Németországból
a honvédelmi miniszter

BUDAPEST. január 16. Vitéz nagybaczoni Nagy Vilmos m. kir. honvédelmi miniszter, aki kedden Göring Hermann birodalmi marsallnak 50-ik születésnapja alkalmából átadta a kormányzó által adományozott magas kitüntetést, a pénteki nap folyamán kíséretével együtt Budapestre visszaérkezett. (MTI.)

Vitéz Nagy Vilmos vezérrezredes, m. kir. honvédelmi miniszter németországi tartózkodása során ellátogatott Potsdamba, az ottani katonai intézmények megtekintésére. A miniszter Wolffen vezérőrnagynak, Potsdam katonai parancsnokának vezetésével megtekintette a régi királyi és katonaváros nevezetességeit.

AZ ERDÉLYI PÁRT HIREI

Kedvezően intézte el a vallás- és közoktatásügyi miniszter az erdélyi könyvszakértői tanfolyam ügyét

KOLOZSVÁR, január 16. Erdélyi kereskedelmi és gazdasági életünkben nagyfontosságú kérdés a hites könyvszakértők ügyének rendezése. Tudvalevő, hogy a kultuszminiszter hites könyvszakértői vizsgát rendelt el, amelynek sikere érdekében feltétlen szükséges, hogy az érdekeltek részére tanfolyamot létesítsenek. Az erdélyi magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak gróf Teleki Bélát, az Erdélyi Párt országos elnökét arra kérték, hogy a kedvező elintézés érdekében járjon el a vallás- és közoktatásügyi miniszternél. Az Erdélyi Párt elnöke több ízben tárgyalt a könyvszakértői tanfolyam ügyében a kultuszminiszterrel, aki mindenben magáévá tette az erdélyi álláspontot. A közbenjárás eredményeképpen

a vallás- és közoktatásügyi miniszter most levelet intézett gróf Teleki Bélához, amelyben értesítette, hogy a minisztérium megadta az engedélyt a kolozsvári egyetem közgazdasági karán könyvszakértői tanfolyam létesítésére.

A közgazdasági kar a szervezeti szabályok intézkedéseinek megfelelően fogja felállítani a hites könyvszakértői tanfolyamot.

Nagyváradi magyar ifjúsága szívvel-lélekkel
részt vesz az Erdélyi Párt munkájában

NAGYVÁRAD, január 16. Az Erdélyi Párt nagyváradi tagozata csütörtökön este tartotta elnöki tanácsulását Kortsmáros László országgyűlési képviselő elnökletével. Az értekezletnek különös jelentőséget adott, hogy

ezalkalommal jelentek meg először az elnöki tanácsuláson a párt ifjúsági tagjai. Minden elnöki tanácsulást hozott magával egy fiatal értelmiségi férfi, hogy a fiatalabb generáció bekapcsolódjon az Erdélyi Párt munkájába és majd át tudja venni a vezetést az örök erdélyi szellem jegyében. Kortsmáros László megnyitójában szeretettel köszöntötte az ifjúság tagjait, akiknek nevében Csapó Zoltán mondott köszönetet. A tárgysorozat első pontjaként a kormányzó hitvesének segélyakciója szerepelt. Az elnök bejelentette, hogy

az Erdélyi Párt csatlakozik az országos gyűjtéshez, melynek célja a hadbavonultak családjainak felségélyezése. Felhívására azonnal többen jelentkeztek önkéntes juttatásokkal, így két mozgóképszínház tulajdonos az akció javára felajánlotta egy-egy díszelőadás teljes bevételét. Az egyik szállodás és vendéglős felajánlotta étterme helyiségét arra a célra, hogy a Párt a mozgalom érdekében teadélutánt rendezzen. Egy hegedűművész hangverseny rendezését ajánlotta fel, amelyen bánsági előadók vesznek részt. Bodács Gyula munkás-titkár a munkásság készségét hangoztatta és ajánlotta a segélyezés hatékony megszervezését. Széleskörű vita indult meg az elnöki tanács tagjai között a vízdíj-szabályrendelet tervezetével kapcsolatban, majd több fontos közéleti kérdést, elsősorban a faellátás kérdését tárgyaltak és elhatározták, hogy küldöttséget menesztjenek a polgármesterhez, kérve, hogy engedjék meg a kincstári erdőkből a szállítókat a város lakossága számára. Bejelentették, hogy az Erdélyi Párt nagyváradi tagozata eddig 4.735 pengő 66 fillért gyűjtött a harcoló katonák javára. A párt tagjai elismeréssel vették tudomásul a beszámolót.

Választmányi ülést tartott az Erdélyi Párt
szamosujvári tagozata

Dr. Vékás József, az Erdélyi Párt szolnok-dobokavármegyei tagozatának elnöke és Bánya Sándor titkár résztvettek a párt szamosujvári tagozatának választmányi ülését. A gyűlésen megjelent dr. nemes Tamásy Károly, Szamosujvári megyei város polgármestere, dr. Lengyel Zoltán örményszertartású római katolikus apostoli kormányzó, valamint az Erdélyi Párt szamosujvári tagozatának vezetői. Ajánl Tivadar szamosujvári városi tagozati társelnök nyitotta meg a gyűlést. Üdvözölte a vármegyei tagozat kiküldötteit, valamint a város polgármesterét. Ezután Vékás József dr. megyei tagozati elnök az egységes összetartás feltételén szükségességére hívta fel a megjelentek figyelmét. Ezt a magyar Egység

get itt Erdélyben csak az Erdélyi Párt kebelében lehet és kell megvalósítani. Ajánl Tivadar városi tagozati elnök hangoztatta, hogy a választmányt a legközelebbi jövőben ki fogják bővíteni. Dr. Lengyel Zoltán apostoli kormányzó, dr. Pongrácz Ernő kir. közjegyző, Lőrincz János ref. esperes, Enyedi Bálint nyomdász-mester és dr. Tamásy Károly polgármester felszólalása után a választmány elhatározta, hogy záros határidőn belül felhívja a három magyar egyházat: híveikből jelöljék ki azokat, akiket érdemesnek tartanak a vezetőségben való részvételre. Végül kimondták, hogy a kitűzendő közgyűlésre az országos központot, Szamosujvár képviselőjét és a megyei tagozat vezetését is meghívják.

RENDŐRI HIREK

Kolozsvár, január 16. (Az Ellenzék munkatársától.) A betörések és lopások krónikája az utóbbi 24 órában is szaporodott. A rendőrség bünygyi osztályánál Kriszta György földműves, Ada in községbeli lakos feljelentést tett ismeretlen tettes ellen, aki 400 pengőt tartalmazó pénztárcáját kilopta a zsebéből. A lopás az egyik Kajántó-úti házban történt, ahol a károsult Kriszta György éjszakai szállítás bérlet magának egy másik ismeretlen egyénnel együtt. Éjszakai lakótársa volt a tettes, akiről azonban közelebbi személyi adatokat nem tudott adni.

Ujabb álkulcsos betörés ügyében tett feljelentést a rendőrségén Pál Lukács Jánosné, Horthy Miklós-ut 34. szám alatt lakó urasszony. Ismeretlen tettes a házbeliek távollétében fényes nappal álkulccsal behatolt a lakásba és onnan két öltöny férfit ruhát, egy kabátot és több fehérneműt ellopott, több, mint 700 pengő értékben. A rendőrség bünygyi osztálya mind a két feljelentés ügyében széleskörű, erőfeszítést folytat a tettesek kézrekerítésére.

JÖN!

A filmek királyai

JÖN!

LIDÉRCFÉNY

*A legtekintélyesebb színes film!

Európa legnagyobb film-szenzációja! Bemutatóra kerül!

?

IRODALMI EST SZAMOSUJVÁRON

Szamosujvár, január 16. Csütörtökön este az EMKE szamosujvári tagozatának rendezésében nagyszerű irodalmi estély volt a ref. kultúrházban. Az estélyen az EMKE vezetőin kívül a „Termés” íróinak csoportja, a Nemzeti Színház művészei és a hadtest kiküldött előadói szerepeltek. A Himnusz elnevezése után Ungváry Sándor dr. EMKE titkár mondott megnyitó beszédet. Hutteray Lajos főhadnagy „Szélemi mozgósítás” című előadásában kifejtette, hogy a nemzet olyan erőfeszítésnek idején, mint a mostani háború, nemcsak a hadsereg mozgósítására van szükség, hanem a nemzet másik legnagyobb erejének, a szellemnek mozgósítására is. Székely Ferenc a Nemzeti Színház művésze, mai magyar költők verseiből adott elő nagy sikerrel. Asztalos István pedig egyik színes elbeszélést olvasta fel. Közös népdaléneklés következett Szekeres László KMDSZ titkár vezetésével, majd Bözdői György székely népmese gyűjteményéből olvasott fel egy mesét. Horváth István saját verseiből olvasott fel nagy sikerrel. Versényi Ida a Nemzeti Színház művésznője pedig új magyar költők műveiből adott elő mély átéléssel. Kiss Jenő olvasta fel ezután két nagyhatású verset és a műsor befejezésül Turján Vilma, a kolozsvári Opera művésznője énekelt szép sikerrel néhány Kodály-dalt.

Ciánóz és veszélytelen gázakkal irt D E A K mérnök Kolozsvár, Hitler-tér 1. Félémelet. Telefon : 27-00.

HIRTELEN HALÁL. Pénteken Ágoston-utca 10. szám alatti lakásán holtan találták a házbeliek Lázár István 62 éves öreg nyugdíjast. A hatósági orvosi vizsgálat a halál okául szívbénulást állapított meg. A hirtelen elhunyt nyugdíjas holttestét beszállították a bonctani intézetbe.

SPANYOL HALÁSZOK 1800 KILOS DELFINT FOGTAK. Madridból jelentik, hogy a Földközi-tenger partján lévő Alemeria közelében delfint fogtak, amelynek súlya 1800 kg. A szokatlanul nagy halat Madridba viszik és múzeumban kiállítják.

Dr. NEMES ELEMÉR

pszichológus Pszichológiai Laboratóriuma, Mussolini-ut 68., ismét megkezdte működését.

MEGKEZDŐDNEK AZ OLASZ KULTURINTEZET ELŐADÁSAI. Az olasz kulturintézet előadásai hétfőn, e hó 18-án ismét megkezdődnek.

MAGYARNYELVŰ TANFOLYAMOT. RENDSZERESITENÉK A SZEGEDI EGYETEM. Szegedről jelentik: Tekintve, hogy a Délvidék visszatérése folytán a szegedi egyetem hallgatói között számos nem magyar nyelvű hallgató van, a jövő félévtől kezdve az egyetemen magyarnyelvű tanfolyamot is rendeznek. Ezen a tanfolyamon azok a német, szerb és horvát nemzetiségű hallgatók vehetnek részt, akik magyarul nem beszélnek, vagy pedig tökéletlenül. (MTI.)

UJ BÉLYEG ÜZLET!! Világvárosi választék. Szolid árak. Albumok, bélyegkellékek rakomány. HERCZEG ERNŐNÉ bélyegkereskedő, Dávid Ferenc-ut. 12. Vétel! Eladás! Csere! Telefon 10-69.

PARAJDI INCZE LAJOS

ORSZÁGJÁRÁS

BUDAPEST

1943. jan. 16.

Magas kedvvel és egy határozott személynéppel a Váci-uton szöktünk ki Budapestről, hogy egy hónap alatt a Felvidéken végig, Erdélyen és a Székelyföldön keresztül, a Délvidék felől vissza mintegy háromezer kilométernyi utat hurkoljuk össze Kelet-Magyarországot s a Soroksári-uton ismét befussunk a Duna gyöngyére, a magyar székesfővárosba. Ugy elszaladt a négy hét, mint az álom. Fialat házasként egy velencei nászut, amerikai iparlovagoknak egy déltengeri kirándulás szerezhet annyi ünnelelt percet, akkora lelki felszabadulást, mint a nép városba tiszolt fiának, ha ismét visszazabadozhat falura, a magyar életforma gyökereihez. Csak most, visszatérés után készíthetünk valamelyes számadást magunknak:

mit is láttam a hadviselő magyar nép földjén.

Jártam Őrba'omban, az egyik legérdekesebb magyar népviselet névadó falujában. Voltam Boldogon is; állítólag itt élnek a legszebb, életvidám, életkiváló magyarok. Átmentem Szécsén utcáiban, ahol egy bizonyos Szabó nevű végvári vitéz megalapította a gróf Széchenyi-nemzetséget. Az upponyi völgyet Észak-Magyarország egyik legszebb részének tekintik. A Hajdúföld már tájfellegével is igazolja a történelmet: ezen a tág szemhatáru síkságon független életet, szabadságot szorjához a 'dek. Megfordultunk élesdedesedett udvarházakban, amelyek körül félszer holdnyi birtokokat kanyarított le a megszálló hatalom szűz te'epesítő birtokpolitikája; a tulajdonosok némelyütt csupán ősi gögje maradt meg a családi címer mellett, azt tudniillik még a csehek sem tudták kisajátítani. A meszesi kapun, a Szamosvölgy széles kapuján mentünk Erdélybe s a Királyhágón keresztül hagytuk ismét el, ahol tízről vidékekkel telekedő hegyek között tórtírhoz hasonló mesés út kanyarog a telére, a szőlőki honvédelakulati erdélyi bevonulásának emlékművéhez. A három Bárod táján valahol román paraszti-asszonyok mostak egy kis patakocsa vizéből. Nyolcan is sulykoltak sorban. De amikor a legfelül álló belemártotta a ruhát a patakba, az mind felemártotta a vizet, a második már csak akkor folytathatta a mosást, amikor az első kicsavarta a ruhát; a víz így is egy negyedóra alatt eljutott a nyolcadik asszonyhoz. A Körös-völgyén végig sűrűn elterített eperfák szegélyezik az utat. Mezötlegden szavazható urak beszéltek, hogy az idegen megszállás idején a munkából kiküldött egész családok tanácsoltak itt, az utmenten éperfák alatt. Érés idején ki sem mozdultak innen; aztán is ráért celtalan harcot folytatniuk a munkanélküliséggel és a megszállók nemzeti munkavédelmi törvényével.

Nagyváradon balra fordultunk, áthaladtunk a Károlyi-erődvonal helyét, át Nagyszalontán is, a csonka tornyu szabad hajdúfészek, át Gyulán, át Szegeden, az új Magyarország bőséghelyén, egy nagyvív kanyart írtunk le a déli véteken, ahol egyszer vendégül befogadtuk Csernovics Arzén keleti patriárka hatvanezer szerbjét, menedéket nyújtva a török veszedelemtől; jó lett volna több helyen megállni, viszonzlani az ide telepített székelyeket. De mennünk kellett, kiskunsági nádasok világan átal, csongrádi puszták között, átórányban keresztül a Nagy Magyar Alföldön.

A magyar nép vendégszerető — mondogatják mindenütt meggyőződéssel. Ha idegen mondja, azt hiszem, udvarias akar lenni. Ha magyar mondja, hirtelen rosszul let fog el. Mert kettőjük közül egyik sem ismeri a magyar népet. Azt a nyílt szívet, amellyel a magyar falu népe a hajlékába fogad valakit, nem lehet egyszerűen vendégszeretnek nevezni. Különösen a Felvidéken, Erdélyben vagy Délen, amerre a történelem súlyos lábnyomokat hagyott az utóbbi két évtizedben, szétválaszthatatlan testvériségben élnek a magyarok; úgy hiszem, nincs az a hatalom, amely akár nyíllan, akár titokban éket verhetne magyar és magyar közé. Ugy fogadtak mindenütt házukba, ahogy messziről hazatért ideestestvért fogadnak.

A Nagy Magyar Alföld az Urísten terített asztala. Minden bőségben van rajta. December végén hallovas ékekkel szántották a szurkókat magyar televénytalajt. Négy-négy ló is könnyedén elhúzhatta volna, de miért ne fogjanak hatof-hatol az eke elé, — vélte a magyar gazda — hogyha már van. Itt nagyon is természetes, ha barátságosak, vendégmázasztók az emberek: a bőségben nem érzik meg, hogy másnak is adnak. Olyan mélyen és hosszan tudnak hallgatni az asztalánál, hogy aki nem érti meg, mekkora titok minden ember, az többé nem mer a tához nyulni. Lám, Gömörben, a sovány föld, hegyes vidéken már megleg ugyanez a testvér fogadtatás. Ott, ahol az emberek ötször annyit verejtkeznak a mindennapi kenyérért, természetesen nagyobb az értéke mindennek, s így a jószívvel nyújtott falainak is.

Régi kandalók lobogó tüze mellett el-elbeszélgetve küzdelmes közeli multtró' és életbátorságot követelő magyar jelenről, sehol sem hallani panaszt. Földről, állatról, férihez készülő leányok tisztaságáról, nőülendő legények külön gazdaságáról, természetéről, időjárásról és vetőmagról hajnali kakaaszóig lehet beszélni a magyar gazdával. Ha szándékosan kisiklasztod a beszélgetést a háborúra, a magyar gazda egy-két megjegyzés után az-

zal a biztossággá' vezeti ismét vissza a maga gazdaságához, mint aki egy nagy gondolat világozgatásánál tisztán látja, hogy kinek-kinek a maga helyén kell megállania a sarat, a gazdának a termőföldéken, a hivatalnoknak az irodában, a papnak a szószék magaslátán, a katonának a becsület mezején, akkor minden rendben lesz, meglepetés nem érhet bennünket.

Gondolom, megkísértem a gazdát, mondjon valamit a háborúról, ezzel a szándékkal, mint-ha egészen mellékes volna, feldobok egy nevet, egy orosz város nevét, ahol most nehéz ágyuk öblös torka okádja a tüzet. — En is jártam ott a mult háborúban — kap a szó után a gazda — igen jó földje van, Hej, ha úgy megmunkálnák, mint mi ezeket a sovány hegyoldalakat! — sóhajtsa s látszik a szemén: magában már elképzeli, mit tudna kihozni abból a földből a magyar gazda do'gos keze.

Ez a nép olyan méltósággal viseli a háború terhét, mintha tudná is, mit érez: hogy neki ebben a tekintetben is példát kell mutatnia az európai népek között. A gömöri magyarok anyira derék emberek, hogy már majdnem székelyeknek lehet tekinteni őket.

Aki téváz idején végiszalad az országon s egy bekukkintásnyira meg-megáll, ezer példában kiál felje egy igazság: látnia kell, mekkora erő és biztosságérzet ad a magyar-nak, ha termőföld van a lába alatt, saját háztető a feje fölött és magyar buzakenyér a kezében. Valahol friss szántáson bukdacsolva, kishéresekkal beszélgetve, a kondásgyermekkel egy tarisznyából falatozva lehet kitérőhettelenül szívünkbe vésnünk figyelmeztetőül, hogy

nekünk küzdenünk kell, amíg lehetőleg minden magyarnak háza és földje, de kivétel nélkül mindenkinek egy nagy darab kenyér lesz a kezében.

A magyar nép azért viseli egyetlen paraszti szó nélkül a sorozatos megpróbáltatásokat, mert látja, hogy felvezető rétegeink a magyar hajlékért és a magyar kenyérért harcolnak.

A békésmegyeri kiscsajda „polgár” és a szabócsmegyeri cseléd azzal a tudattal nyul az ország dolgához, mint aki szívében érzi, hogy az nem urí mulatság nálunk, hanem minden tiszta szándéku ember kötelessége. Annyma szereti ezt a földet, hogy magának tekinti és a gazda féltő s bíráló szemével tudja nézni. Itt megláthatod, mi az igazi nemzetszeretet: félteni életközösségünket a leliportatástól, magabarskadástól, elmulástól, mindent beléadni, ami szebb és jobb van bennünk, azon járni, hogy a láng, amelyhez mi is tartunk egy-két szikrát, örökre lobogjon.

Felvidéki falvainkban a legények napi munká után este kimennek maguk készítetté szitalpajkákra a dombodakakra és holdfényűl éjfélig csuszkálnak vigan a legnehezebb terepen is. Nappal szígyen volna magyar gazdalegénynek „lyesmivel” töltetni az időt, de az éjszakájából igazán kivághat néhány órát, azért senki meg nem szóhatja. Csiki székely gazdalegények is nagy szeretettel űzik ezt a sportot, sőt egyik-másik faluban, mint Csik-karcfalván, a leányoskák is kedélyesen csuszkálnak az „elragadó” léceken. A Kis-Küküllő völgyének egyik falujában viszont hat-nyolc esztendő gyermekeket láttunk jeges dűlűtákon „kondor orru” korcsolyákkal lesiklani, de mindegyiknek csak a fellában volt korcsolya, a másikkal ka'impálva tartotta egyensúlyban magát. Így kell ésszel élni — mondta nevetve egy székely gazda — sok a gyermek, kevés a korcsolya, hát meg kell osztani, s akkor két gyermek szórakozhat egy pár korcsolyával.

Igy nő héteszűvé a kicsi székely.

Kár, hogy csupán a negyediktyukná' és a második malacnál kezdtt számontartani az ut eredményét, pedig azelőtt is néhány ijedt jérce, meg egy-két dühös kis és sikeresen beugrott a kerekék elé. De aki hosszú utra megy, kacást, libát, sőt — az általános élet-színvonal magasságának jellemzőeként — még gyöngytyukot is küld e'ekészület nélkül, kisse tervszerűenül a fázékba. Valahol Kétegyháza körül egy pulyka is őszintén megbánta, hogy találkoztunk volnuk.

Kocsivezetőknek láthatóan fáj a szíve a szerencsétlenü' járt álatok miatt. Minden esetben megálltunk. A virágos kis ablak vagy az alföldi vályog falkerítés mögöl mindjárt előkerült valaki, asszony vagy gyermek, felvette a még vonagló állatot. Mi is kérje gyülekeztünk, hajlandók lettünk volna megfizetni. A gazda azonban nem engedte. Kell az nekik is. Sajná'kozva álltuk körül a malacot, miután kivettük a lökesharító rugó mögöl Egy-két ember is megállt mellettünk, ők is elszomorodva nézték a szegény kis állatot. Am a gazda, mintha neki kellene elhárítania a bajt a fejünk föül, tréfával elütötte a szomorúságunkat. No, anyjuk — szolt hátra az asszonynak, aki éppen felénk igyekezett — most legalább nem gondolkozol többet, melyiket vágd le. Nesze, itt van, itt e — mondta, azal átadta a feleségének.

Január 16-tól KALLÓ KÁROLY (Csokoládé)

többszörösen kitüntetett cigányprimás a New-York-étteremből átment a Kassay-féle étterembe, ahol esténként kvartettel szórakoztatja a nagyérdemű közönséget.

Literes és fél-literes üvegeket

a legmagasabb napi áron veszek. Szíveskedjék b. címét leadni, hogy készpénz fizetés ellenében üres üvegeit elhozzathassam. Az Ön háztartásában csak felesleges, helyet elfoglaló lom. — fontos nemzetgazdasági érdek, hogy azok újból forgalomba kerüljenek.

FÜLÖP GÉZA nagykereskedő

Kolozsvár, Széchenyi-tér 19. Távbeszélő: 16—34.

Az jutott eszünkbe, hogy más vidéken, más népek között is jártunk, ott is esett ilyen szerencsétlenség. Ott minden átkot az utas fejére kívántak, kiabáltak vele, a gyorsan odaseregülő tömeg segítségével hamarosan olyan magasra verték fel az elűtött állat árát, hogy az utasnak kedve lett volna gyorsan folytatni az utat, nehogy még egyszer hasonló helyzetbe jusson.

Bölcs magyar nép, aki tudod, hol lehel segíteni a felcsattanó szóval, most még jobban megszerettünk.

Vezetőnk bámulusos lélekjelenléttel kezeli a kocsit. Most is egy helyütt feddhetetlenül sző-nőregyenesen vezette, de a neveletlen ut, nyilván rossz tréfaérzékkel, váratlanul élesen elhajlott balra, mi meg az árnyék ellen tö-tésnek is használt magas utról leszaladtunk a nádasba. Szerencsére a nád java már kék-vékbe volt kőve s így kár nem esett benne. Ahol baj van, ott azonnal segíteni — gondolta a társaságunk, mert a következő pillanban mindenki szájában egy sebtében sodort szivarka füstölt s miközben a szivarkához tartozó ember a dohányfüst mögöl fél-szemmel méricskélte, neképpen lehetne a kocsit hátrafelé kivyontatni, valahol már ostar pattant, lánc csörrent, paták koppantak az ut-széli göröngyön; az arra haladó szekerek,

látva a történetet, kifogták lovaikat, akár-mennyire sietős is volt az utjuk. Gyakorlott kezek csavargatták, kötözték a láncokat s a három pár magyar ló egy rándással leemte az utra vont a kocsinkat.

Amikor há'ankra került volna a sor, önkéntes segítőtlársaink mindössze egy-egy zivarkát fogadtak el, azt is egyetlen szál gyufáról gyújtva, mintegy jeleül a tüzközösség-nek, az ősi tűzhegy lángjának közös eredetére. Egyikük mégis megmagyarázta, miért segíteltek, de messziről kezdte, falusi magyar beszéddel, ilyenformán:

— Esteledik — mondí — sietünk haza. Gondoltuk, biztosan maguk is sietnek. No, hát azért...

Azzal szétörülte sűrű hajuszát, megpattintgatta ostarát a lovai föül.

Az esti félhomály s a hamar növekvő távo'ság rövidesen elkapta őket szemünk elől, mintha szivaccsal letörülték volna a szürke és bizonytalan háttéről lovastól, szekereitől. De mi még hosszú kilométerek után is meghatol-tan integettünk vissza nekik. Talán nem is me-kik, hanem a nyílt szívnek, az életbátorságnak, az emberséges gondolkodásnak, a jószágnak, szeretetnek, a magyar embernek, a népek, aki — még ha fiai vagyunk is, ha szereljük is, ha szülőanyánk közte van is — soha nem tudunk eléggé megismerni és érdeme szerint becsülni, neki feléle elég utat nyitogatni.

A finn parlament alelnökének látogatása és előadása Kolozsváron

KOLOZSVÁR, január 16. *Tasnádi Nagy András*, a képviselőház elnöke, valamint *Szinyei-Merse Jenő* vallás- és közoktatásügyi miniszter meghívására pénteken Budapestre érkezett *Edwin Linkomies* egyetemi tanár, a finn parlament alelnöke.

Edwin Linkomies európai híri klasszika-filológus professzor, jelenleg a helsinki egyetem bölcsészeti karának dékánja s az egyetem helyettes rektora. A finn tudományos életnek e kimagasló alakja élénk szerepet játszik a finn politikai életben is, a parlament közmegegyezésében álló alelnöke és egyben a finn konzervatív párt elnöke is. Szoros kapcsolatok fűzik a sajtóhoz is, miután az *Uusi Suomi* című napilap főszerkesztője. Nemrégén előadásokat tartott Németországban és Olaszországban.

Az előkelő finn vendég előadást tartott Budapesten, ahol érintkezésbe lépett a magyar politikai és tudományos élet vezető személyiségeivel. A magyarságnak ez a nagy barátja január 17-én, vasárnap érkezik Kolozsvárra, ahol a város vezetősége és az egyetem kiküldöttjei fogadják. Edwin Linkomies professzor az Egyetemi Könyvtár dísztermében előadást tart. Előadásának címe: „Finland im Kriege”, amely iránt máris hatalmas érdeklődés nyilvánult meg. Előadásának időpontját később közöljük. A finn tudós kifejezett kívánsága volt, hogy látni akarja az idegen uralom alól felzabadozt Kolozsvárt, amely az ő szemében a magyar Karja'a. Az előkelő vendéget a város vendégének tekinti s tiszteletére ebédet ad, az Erdélyi Kör pedig teán látja vendégül.

Ujabb tanukihallgatásokat rendelt el a törvényszék a megvesztegetéssel vádolt Baranyai Lőrinc kolozsborsai közellátási ellenőr büntetőperében

KOLOZSVÁR, január 16. (Az Ellenzék munkatársától.) A kolozsvári törvényszék hármas büntetőtanácsa *Szabó András dr.* törvényszéki tanácselnök elnöklésével tárgyalta tegnap *Baranyai Lőrinc dr.* nyugalmazott detektívfőfelügyelő, kolozsborsai közellátási ellenőr megvesztegetési bűnügyét.

A vádirat szerint Baranyai Lőrinc, mint Kolozsborsai és vidéke közellátási ellenőre, többször kisebb-nagyobb pénzösszegeket kért és fogadott el árdrágításon tettenért kereskedőktől.

Mint év október havában Baranyai Lőrinc dr. tettenérte *Tamás István* borsai kereskedőt, aki a mosószappant árusította drágábban. Hallgatási díj fejében 500 pengőt kért a kereskedőtől, aki 200 pengőt át is adott az ellenőrnek. Ugyanez a múlt év októberében *Heico Vilmos* fejező malmost érte szabálytalanságon, akitől száz pengőt fogadott el azon a címen, hogy elhallgatja az ügyet és nem jelenti fel. Egy hónappal később *Szűcs Imre* borsai kereskedő ugyanazt a mosószappant drágításon érte tetten és száz pengőt fogadott el tőle, majd később ismét kért száz pengőt azon a címen, hogy csak két-

száz pengővel tudja elintézni a dolgot.

Feljelentés után tudomást szereztek a hatóságok Baranyai dolgairól és 1942 november 17-én letartóztatták. Megelőzőleg a vizsgálat megindulásakor Baranyai a vádirat szerint hamistanyusra akarja rábírni Tamás Istvánt, hogy kedvezően valljon érdekében. A törvényszéki tárgyaláson Baranyai Lőrinc dr. tagadta a terhére rólt vádakat. Azzal védekezett, hogy hosszú időközavá vált és rosszindulatu rágalmozók terjesztették róla a kóhott híreket.

Kihallgatva a törvényszék az ügyben szereplő kereskedőket is, akik terhelőleg vallottak.

A bizonyítás érdekében a törvényszék újabb tanukihallgatásokat rendelt el és a tárgyalást elhalasztotta.

Baranyai Lőrinc dr. szabadlábrahelyezési kérését a törvényszék visszautasította.

ELŐADÁS A DÉDA—SZERETFALVAI VASUTÉPÍTÉSÉRŐL. A Magyar Mérnök és Építész Egylet Kolozsvári Osztálya az egyetemi könyvtár előadótermében január 16-án (szombaton) délután fél 6 órakor tartandó előadásán *Hock István* székesfővárosi főmérnök beszámolót ad a Magyar Mérnök és Építész Egylet multévi tanulmányi kirándulásáról, színes vetített képekkel. Bemutatásra kerül többek között a déda—szeretfalvai vasútvonal építkezése is. Belépés díjtalan. Érdeklődőket szívesen látnak.

KITEKINTÉS A VILÁGBA

Írta: HESZKE BÉLA

VÉGVÁRI HAGYATÉKA

Nem lehet meghatározottság nélkül olvasni Reményik Sándor hátrahagyott verseinek gyűjteményét, mely „Egészen” címmel jelent meg Karácsonyra.

Hálás feladat lenne a kötet megjelenésével kapcsolatban egy pár mondatot visszhangozni a költő mondanivalóját, vagy egy emelkedettebb hangú stílusgyakorlattal „ismertetni” Reményik Sándor időtlen né széppült költészetét. Akad vállalkozó erre is. Mi mindenre nem vállalkoznak mai napok az „irodalmároknak”? Kihasználatlanul hagyom tehát az alkalmat. Akad majd más, aki „ismertetés” modorában fog vallani a kötetről. Azok közül támad az ilyen vállalkozó, akik azt vallják, hogy a költő csak „disze nemzetének”, még akkor is, ha híres. Akik így vélekednek, azok még azt is vallják, hogy a „költő pazar, káprázatos létevel csak némelyek konok örekvését példázza azzal, hogy közös nyelvbe oltja mindazt, ami a legnemesebb”. Pedig Reményik Sándor éppen ez a költő-típus nem volt. Költő volt, de nemcsak „disze nemzetének”, hanem annál sokkal több: létünk szimbóluma volt s reményeinknek hirnöke. Ő volt az igazi erdélyi politikus, az etikus magyar, aki előbb cselekedett, példát mutatott s ezt a nagy példát, a röghöz való halálig tartó ragaszkodást örök parancsként időtlen szépségű rímekbe ötvözte. Távol élt a nagy élettől, de törhetetlen, apostoli akarattal Erdély közelségében tartotta magát s ezt a közelséget addig fokozta, míg egyévi olvadt Erdéllyel, „egészen” az övé lett.

Hátrahagyott verseiből is ugyanaz a töretlen, konok akarat ragad magával minket, mindig emlékező olvasóit, amellyel annyi kétséges percen felrázta, kitartása és türesem birta a csüggedőket.

Rilke és Verhaeren jut az eszembe, ha kiejtem a nevét. Rilke légiestisztasága és Verhaeren megrázó nemzeti lelkiismeretvizsgálata. A költő hagyatéka is arra tanít, amiért életét szentelte: hűség Erdéllyhez!

A SZELLEM JÖVŐJE

Az év első napjaiban a jövőbetekintés óvatos, merész, kihívó, vagy meddő ténykedését végzi el az ember. Mindenesetre ezekben az évezeketi napokban többet gondol mindenki a jövőre, mint az év végén, amikor beszámol az azon gondolkodik, ami eltelt.

Idősebb olvasmány került a kezembe. Egy francia gróf írta, akinek azonban nem ez a „foglalkozása”, hanem sokkal komolyabb valami: gróf-szerzőnk tudós. Du Nouy-nak hívják és több tudományos munka után, most adta ki kutatásai alapján kiakut élet és világszemléletének szintézisét „A szellem jövője” címmel.

Mit mondhat a szellem jövőjéről egy tudós ebben a „szellemellenesnek” hírdetett korban? Nagyon sokat és nagyon okos-
sat. Először is kifejti, hogy hisz a szellem jövőjében és ez már sok is és okos is, ha arra gondolunk, hogy a jövőt nem a hit, hanem rideg gazdasági elvek alapján szemlélgetik Európában. Du Nouy könyvét arra a megállapításra építi, hogy az úgynevezett „művelt” európai kétféleképpen reagál a szellemi jelenségekre: vagy hisz, vagy megért. Szerzőnk a hívők csoportjához tartozik, mert az az érzése, hogy „értő” is lehetne. Felsőbbrendű szellemi erők döntő fontosságú közrejátszásáról ír, amidőn az emberi haladás hatalmas útján okosan végigtekint. Csak egy francia szállhat sikra ilyen magabiztos és hívő lélekkel a szellem jövőjének érdekében. Nem oldja meg korunk gordiusi csomóját, mert nem is egy van ilyen, hanem hittel tesz csupán amellet, ami minden embertelenség ellenére lehetővé tette számunkra azt, hogy csodálhatjuk a katedrálisokat, gyönyörködhetünk Dantében és Michelangelóban, hallhatjuk Bach muzsikáját s az éter hullámain juthat hozzánk embertestvérünk szava. A meditálásra hajlamos francia tudós könyve, jó „új-évi” olvasmány.

ÉSZAKI KÖNYVUDONSÁGOK

Az északi népek háborús részvétele nemcsak az éghajlat mostohasága miatt jelent nehezebb és áldozatosabb feladatválaszt, hanem a hadbavethető erők aránytalanságával járó ellenállás hősiességét jellegűt is magán hordozza. Ennek az emberfeletti hősiességnek sajátos háborús epikáját őrzik az északi könyvudonságok, amelyek közül első sorban a finn könyvek érdemelnek nagyobb figyelmet.

A következőkben néhány soros beszámolót adunk egy-egy északi könyvudonságról, melyet német, illetve francia közvetítésben ismerünk.

Első helyen említést érdemel Erkki Palolampi naplója. (Kolla kettő. — Kolla ellenáll.) Ebben a drámai feszültségű naplóban az 1939–40 telén dúló orosz–finn háború leg-szörnyebb részleteit a kollai finn ellenállás meséli el. Kolla az ezernyelvű front egyik igen fontos kulcspontja volt s ezért emberfeletti módon védte a hős finnek. Naponta várták a háterszágban levők a finn hadjelentés rövid mondatát: „Kolla kettő.” — „Kolla ellenáll, tartja magát!” Mennyi szenvedés, hány hősi halott s a heroikus küzdelemnek milyen paratlan példái nyúszanak e rövid jelentés mögött! S ezt Palolampi hadnagy megrendítő hűségű és felemelő egyszerűséggel meséli el.

Ugyancsak erről a hősi ellenállásról mesél Viljo Saraja könyve: „Lunastettu maa.” (Szabadon vásárolt ország.) Saraja könyve nem az író kollai élményeit tartalmazza, hanem a kollai harcok elbeszélése alapján fest megrendítő képet arról, ami a halálig védett kis helységben történt.

Zürichben jelent meg egy svéd anyanyelvű finn író, Gunnar Johanssonnak háborús regénye „Vi ville inte dö” (Nem akartunk meghalni.) Johansson könyvében a suomussalmi és kuumoi harcok riportszerű elmesélését kapjuk.

Nemrég jelentette a finn sajtó, hogy Johansson elesett a keleti fronton. Hasonló sors érte a fiatal finn költőnemenzdek egyik nagyraihivatott tagját is, Eino Hosia-t, aki front-élményeit mesélte el „Tutuholvin alla” (Lángoló ég alatt) című könyvében. Hosia a karé-liai fronton harcolt és mesteri stílusban számolt be a téli harcok infernális szenvedéseiről és a finn katona paratlan hősiességéről.

Nem kimondottan háborús élmény, hanem regényesen bonyolított eseménytörténet tartalmaz Mikka Waltari könyve: „Antero ei enää palaa” (Egy idegen jött az udvarba.) Egy front-harcos és feleségének meghatározó történetét meséli el Waltari ebben a regényben, mely most jelent meg a müncheni Bruckman kiadónál német fordításban.

Végezetül egy svéd író, kimondottan szépprózai alkotásáról emlékezzünk meg Frans Bengtssonnak, a híres svéd esszéírónak, történelmi regényét ismertük meg német fordításban. (Röde Örm — A vörös Örm.)

A nagyvonalú történelmi regényben Bengtsson a X. századba viszi vissza olvasóját s elmeséli Tost fiának, Örm-nak kaland-jait, melyet egy viking-hajón átél. A könyv nagy értéke, hogy nem találunk benne semmiféle „lélektani” belemagyarázást, ahogy ez a történelmi regényekben szokásos, hanem a tíz évszázad távlatából életrehívott hősök önmagukat jellemzik tetteikkel, akárcsak egy jó-sikerült drámában. Megérdemelne a könyv, hogy nyelvünkre is lefordítsák.

AZ USA EXPEDICIÓS HADSEREGE

A világ különböző frontjain harcoló amerikai haderőről közöl érdekes adatokat a „Gringoire”. Amerikai hírforrás alapján a különböző hadművelleti területeken a következő számú tengerentúli ka-

tonaság volt 1942 december második feléig: Angliában 200.000, Közép-Keleten 30.000, Távol-Keleten 10.000, az Óceánon és a keletindiai szigetvilágon 85.000, Hawaii-szigeteken 75.000, Alaszkában 37 ezer, az Antillákon és Panamában 95.000 ember.

December közepéig tehát kb. 532.000 amerikai katona harcolt (?) a különböző hadművelleti területeken. Ehhez kell számítani még 120.000 Afrikában partraszálló katonát s így a hadbavetett amerikai haderő létszáma kb. 650.000–700 ezer ember. A „Gringoire” szerint ennek a hatalmasnak a szállítása kb. 700.000 tonna hajótér igénybevételét jelentette. Utánpótlásukra kb. 3 millió tonna hajótér állandó lekötését kell számítani.

Az első világháborúban is, az amerikai hadüzenet idején, 1917-ben, kb. 700.000 tengerentúli katona volt Európában. Ez a létszám a fegyverszünet megkötéséig 1 millió 200.000-re növekedett.

Az első amerikai beavatkozás helyzeti előnyei azonban messze felmúlították a jelenlegi helyzetet, mert 1917-ben egy fron-

ton kellett küzdeniük az amerikaiakkal, most ellenben legalább tizenegy fronton kell számítaniuk a tengely haderejének az ellenállásával, illetve támadásával.

FRANCIAORSZÁG UJABB

VESZTESÉGEI

Az amerikai hadsereg afrikai partraszállásával Franciaország gyarmatbirodalma teljes zárlat alá került. A francia kormány, hogy elejét vegye az afrikai utánpótlás elmaradásával felmerülő közellátási zavarokból keletkező nagyfokú elégedetlenség, közleményt adott ki, amelyben tájékoztatja a közvéleményt, hogy mit veszített Északafrika lezárásával az ország és mit sikerült az évi termésből még az amerikai partraszállása előtt az anyaországba hozni. Csak egy ilyen hivatalos közlemény világítja meg a maga való-ságában azt, hogy mit jelent a gyarmat egy ország közellátásában. Kiragadunk egypár adatot a hivatalos közleményből:

Francia Északafrika évente 153.000 q. száritott zöldségféléket, 136.000 q. zöldség-vetőmagot, 250.000 q. datolyát, 100.000 q. füget, 250.000 q. halat, 700.000 q. narancsot és citromot, 5 és fél millió hektoliter bort adott Franciaországnak.

Hadüzenet a ráknak

DEALIN, január 16. (TP.) Az emberiség legnagyobb csapásai közé tartozik a rákbetegség, amelynek leküzdése még nem sikerült kielégítő mértékben. Az egész kulturális orvosságainak legnagyobb erőmegfeszítése ellenére ezt a bajt még nem sikerült olyan korlátok közé szorítani, ami a kultúr népek jóléte szempontjából kívánatos, illetve megkívánható volna.

A német birodalmi orvosi továbbképzés kormánybizottsága és a rák elleni küzdelem birodalmi bizottságának elnöke, dr. Rudolf Ramm professzor a „Die Gesundheitsführung” című folyóiratban a rák elleni küzdelem történetéről foglalkozva megállapítja, hogy jóval a hatékony kezelési módok, sebészeti műtét, röntgen- és rádium-sugárzás gyógy-módjainak kutatása előtt sok kultúrországban akadtak emberszociológusok, amelyek a rákbe-tegek nyomorúságának véget akartak vetni és nekik legalább anyagi segítséget kíséreltek juttatni. Németországban már 1780-ban von Wienke professzor Mannheimban alapított intézetben olyan személyek ellátására és gondoskodására, akik rákban szenvedtek. A rák leküzdésére irányuló igazi küzdelem azonban csupán a XX. század fordulóján következett be.

1906-ban tartották Heidelbergben az első nemzetközi kongresszust a rák leküzdése ügyében Czerny professzornak, a kiváló heidelbergi sebésznek elnöklésével. A világháború után 1922-ben ezen a téren a nemzetközi kapcsolatokat a különböző európai országok rákkutatói újból felvették. Németországban azonban a rák elleni küzdelem ekkor már erőlyesen folytatták. Ernst von Leyden alapította Berlinben az első rákintézetet, mint kutató intézményt, amely 1907-ben az „Institut für Krebsforschung” nevet kapta. Winter professzor, a kiváló könnigsbergi orvos volt az első tudós, aki a rák elleni küzdelemben a propagandisztikus és szervezeti rendszabályok éven is eredményeket várt és ami fontos, ilyen eredményeket el is ért.

Németországban a versaillesi békeszerződés

következtében előidézett nyomorúság a rák elleni küzdelemet is erősen korlátozta, míg az egykori ellenségek hatalmas gazdagabb eszköz-zeikkel, különösen rádium-készleteikkel, nagyobb eredményt értek el ezen a téren, mint Németország. Egy 1928-ban Franciaországba és Svédországba kiküldött német tanulmányi bizottság megállapította, hogy elsősorban a tökéletesebb szervezet volt az, amely más országok halálórási arányszámát a némettel szemben kedvezőbb színben tünteti fel s a rákbetegségnek korán nyújtja a megkívánt kezelést és a későbbi gondozást. Ennek a tanulmányi eredménye az a felismerés volt, hogy Németországban is szervezetet kell teremteni a rákbe-tegek korai megállapítására és időben történő kezelésére. Ezen célból alapították 1930-ban „a rák leküzdésére kiküldött birodalmi bizottságot”, míg az addig fennállott „a rákbetegség kutatására és leküzdésére megbízott német központi bizottságra” ennek a bajnak tanulmányozását bízta. 1933 után a központi bizottságot felszámolták és munkakörét a birodalmi bizottsághoz csatolt tudományos bizottságra ruházták. 1934-ben a rák elleni küzdelem birodalmi bizottsága mellett megalakult a rák elleni küzdelem birodalmi munkaközössége is, mint az állam által irányított népegészségügyi szolgálat birodalmi bizottságának osztálya. A két intézmény újból munkamegosztást hajtott végre, míg pedig a szervezeti kérdéseket elválasztották a tudományosoktól. A két szervezet szorosan együttműködik, ami már külsőleg is ki-fejeződére jut az ügyvivő elnök személyének közöségében.

Dr. Conti birodalmi egészségügyi vezető kezdeményezésére 1942-ben a két szervezetet a rák elleni küzdelem birodalmi bizottságának keretében foglalták egybe, amely közvetlenül a birodalmi egészségügyi vezető alá van rendelve. Az országokban és tartományokban meglévő összes intézményeket ezen bizottság alá rendelték. Ezzel valamennyi országos és tartományi klinika aktív módon kapcsolódott be a rák elleni küzdelembe.

(Dr. V. R.)

Február 28-ára halasztották a HONSz jótékonycélú sorsjátékának húzását

KOLOZSVÁR, január 16. (Az Ellen-zék munkatársától.) Többbizben is hirt ad-tunk arról, hogy a HONSz, a Hadirok-kanták, Hadiöveggek és Hadiárak Or-szágos Nemzeti Szövetségének kolozsvári és kolozsmegyei csoportja jótékonycélú tárgysorsjátékot rendez a szegénysorsu há-digondozottak felszélyezésére. A pénz-ügyigazgatósági engedély szerint a húzást január hó 17-re tervezték. A kisorsolá-sra kerülő tárgyak igen értékesek, ameny-nyben öt darab varrógép, három rádió és háromszáz darab különféle értékes nye-reménytárgy szerepel köztük. Ugyanak-kor egy sorsjegy ára mindössze egy pen-gő. Sajnos, mindeztideig alig fogyott el a sorsjegyeknek a fele, úgyhogy azt a célt, hogy a befolyó összegekből segíelyezni tudják a háború szerencsétlen áldozatait, a hadirokkantakat, árvaakat és hadiöve-gyeket, nem lehetett volna elérni ezzel az eredménnyel. Eppen ezért a HONSz ko-lozsvári csoportjának kérésére a pénzügy-igazgatóság a húzás időpontját január 17-ről február hó 28-ra halasztotta külön engedélyével.

Ezzel kapcsolatban ismételtén felhívjuk Kolozsvár közönségének a figyelmét erre a valóban nemesszándékú jótékonycélú sorsjátékra s hisszük, hogy minden ma-gyar, aki csak egy kicsit is szívén viseli a hadigondozottak sorsát, vásárolni fog az egy pengős sorsjegyekből, mert amellet, hogy értékes nyereményben részesül, egy-ben a világháború áldozatait is támogatja. A húzást február 28-án visszavonhatatlanul megtartják délelőtt 10 órakor a Rá-kóczi-mozgó helyiségében.

VIZVEZETÉKI BEREDEZÉSEK FAGYKÁROK ELLENI MEGÓVÁSÁRA célszerű a tüteleten helyiségekben levő beren-dezési tárgyak és udvari kurtak csapjait, éi-szakára és a vízvétel tartósabb szünetelésé-nek idejére, kissé megnyitva hagyni. Az így használatlanul elfolyó víz csekély ellenértéke a fagykárak helyreállításának költségeihez képest elenyésző. Kolozsvár, 1943 január hó 13. A Vizművek Igazgatósága.

TÖLTÖTOLLAK minden árban, minőségben nagy választékban az „Ellenzék” könyvesboltban, Kolozsvár Mátyás király-tér 9.

Az ország legrégibb szarvasbőrgyára

ÖZ, SZARVAS,

dámvadbőröket, kesztyű, ruházati, butor és mosóbőrre, vaddisznó, róka, vadmacska és egyéb állati bőrköket szőrmére.

kikészítésre elvállal

MEHLSCHMIDT GYULA

utóda:

VILÉZ

FEJÉR ANDRÁS

finombőrgyára,

TATATÓVÁROS.

Legmagasabb napiáron veszek: óz, szarvas, dámvad, vaddisznó, farkas, róka, borz, vadmacska, vidra, nyest, hörcsög, görény és KUTYABŐRÖKET. ALAPITVA: 1780.

Az operette virágkora Németországban

A Berlinben dolgozó külföldi újságírók klubjában egy összejövetel alkalmával Harald Paulsen, a birodalmi főváros nagy operette-színházának igazgatója az operette eredetéről, fejlődéséről, válságáról és a klasszikus operette kérdéseiről beszélt. E kedvelt színházi műfaj körül forgó érdekes és közvetlen hangvételű beszélgetésről számolunk be az alábbiakban.

Az operettel sok igazságtalanság történt az utóbbi évtizedekben, legfőképpen pedig az, hogy ezt az egykor olyannyira kedvelt műfajt egyáltalán nem vették komolyan, sőt némelyek száműzni szerették volna a színházakból és száműzni szerették még ma is. Akik pedig foglalkoztak az operett újra életképessé tételével, gyakran nem a helyes irányban indultak el s törekvésük célját tévesztette. Harald Paulsen elégtételt akar szolgáltatni az operettnek, amely kísérletei és tudatos törekvése folytán — amint közvetlen tapasztalatból is tudjuk — a vezetések alatt álló színházban ismét fénykorát érte el.

Az operette hanyatlása akkor kezdődött, amikor bizonyos korszakban a színházi emberek nem láttak többé benne művészi, ügyet, csak üzletet, fejtálcát. Így botorkált a hanyatlás külföldi szakaszán át mindaddig, amíg a „Denevér”-ből lassan James Klein-féle meztelen revü lett. A nemzeti szocializmus uralomra kerülésével az arra hívatott kulturpolitikuskok kiadták a jelszót: Művészet a népeknek! A színházaknak nem szabad többé a tisztá művészi törekvés elébe helyezniük üzleti ügyeiket! A színházaknak a művészetet kell szolgálniuk, függetlenül attól, hogy színjátékot, operát, vagy operettet játszanak. Az állami támogatás természetesen megadta a lehetőséget arra, hogy művészileg dolgozhassanak és művészi törekvéseket juttathassanak érvényre. Az operett vonalain is megkapják a színházak a lehetőséget arra, hogy olyan együtteseket toborozhassanak, amelyekkel meg lehet teremteni ennek az elhanyagolt és válságba jutott színházi műfajnak az újjászületését. A német szellemi élet általában és nevezetesen a színházak hívek maradtak az említett jelszóhoz s a nagy színházi élet, a színházak széleskörű látogatottsága, amelyről a birodalomban tartózkodva egy néhány nap alatt bárki meggyőződhetik, mind bizonyítja arra, hogy a szellemi élet általános fellendülése nem hagyta parlagon a színházi életnek ezt a vonatkozását sem.

Hogyan keletkezett az operette?

Az operette visszatérve, először is ez a kérdés ölt fel. Keletkezésére nézve a szakemberek manapság még nem vélekednek egyezően. Nem döntötték el ugyanis, hogy vajon a piacereken játszott óségi Paprikajancsiból, vagy a dalbetétekkel ellátott prózai darabokból ki fejlődő daljátékból származik-e? Vagy pedig — s a Theater am Nollendorfpfatz intendánsának is ez a véleménye — az operett szót szoros francia értelemben kell értenünk ami nem jelent mást, mint kisoperát. Ezek szerint így is mondhatnók: az operette az operának a derűsebb, vidámabb nővére. Tulajdonképpen csak az előző évszázad közepe óta ismerjük. Valójában a „tulsok párbeszéddel megtűzdelt” vígoperából fejlődött ki. S érdekes, hogy a fejlődésnek ez a foka már egészen új színésztipust is igényelt. Énekesek és énekesnők ugyanis többféle okból nem szívesen vállalkoznak hosszú prózai párbeszédekkel teletűzdelt darabok eljátszására. Ezt bizonyítja a „Denevér”-hez, az „Operabál”-hoz, a „Bocaccio”-hoz hasonló darabok példája. Szerzőik operának szánták valamennyiüket s éppen ezek nevelték fel a siker érdekét tekintve, az említett játszmái tudó énekes színésztypust.

Figyelemreméltó hogy ennek az új színházi műfajnak fejlődése voltaképpen Párisban és mindenekelőtt Bécsben ment végbe. Berlin Paul Linke működésével csak sokkal később csatlakozott ezekhez a párisi és bécsi színházi törekvésekhez. A századforduló idején volt igazán elemében ez a műfaj; a magasraívelésnek ez a korszaka azonban már magában hordozta a hanyatlás csiréit. Így például a bécsi

Ziehrer operettjei amelyeket közvetlenül a századforduló előtti években a Práter szabadtéri színpadán mutattak be először, — tulajdonképpen már a későbbi revühöz való átmenetet jelzik. Ezekben a darabokban a harmadik felvonás már majd semmi összefüggésben nincs a darab egészével s nem más, mint pazar kiállítású környezetben lejtett balett. Mindez pedig mai felfogásunk szerint a revüszéri rendezésre való.

A tiszta revü

tulajdonképpen századunk első évtizedében Berlinben fejlődött ki. Nem más volt, mint bizonyos jeleneteknek minden szorosabb összefüggés nélküli egymásután következése. A jeleneteket a revüben éppen csak egy vékony, egyre vékonyodó fonal tartja össze. Ennek volt legkiválóbb képviselője a ma már elfelejtett Giampietro. Ha virágkorában ez a színpadi műfaj még tartalmazott is némi szellemet és találtak is benne nézők szellemességet, úgy később az is kimaradt belőle és pótlására az élelmes színházvezető-üzletemberek meztelen nőket vonaltattak fel. Természetesen másodrendű meztelenséggel nehéz volt elsőrendű szellemességet pótolni s ilyenformán a revü lassanként elvesztette a közönségre gyakorolt vonzását.

A zenés vígjáték

az első világháború utáni időkben tűnt fel. Az általános válság idején takarékoskodni kellett. Elhagyták tehát az éneklést, a balettet és a zenekart s „felfedezték”, hogy két zongora és egy ugynevezett „párisi betét” is vonzással bír. A közönség azonban hamarosan ráunt erre a szükségdiktálta megoldásra és az operettnek ez a fattyuhajlása aránylag rövid idő alatt mintegy természetes halállal kimúlt.

A táncos operette

a huszas évek elején került felszínre, s arról volt nevezetes, hogy az énekes színészek nem a torkát, hanem a lábát vetették igénybe. A buffópár háttérbe szorította a tenoristát és az énekesnőt. Elénekeltek egy akármilyen dalt, utána táncoltak s az egész mutatvány a salto mortaleban érte el csúcspontját. Ilyen akrobatikus betét után a közönség persze nehezen állszkedett vissza a cselekmény menetébe. A nemzeti szocializmus végleg felszámolt az ilyeszerű alkalmi kisiklásokkal. Az államilag támogatott színházak számára természetesen nem volt többé kiút, sem elhúzás. Most következett el az alkalom annak bebizonyítására, hogy az operett is színpadművészeti alkotás. És szerénytelenség nélkül elmondhatjuk — mondja Harald Paulsen —, hogy ez az újjászületés Berlinből indult ki. De lásuk ezeketán, hogy

Mi is voltaképpen az operette?

vagy milyennek kell lennie? Legyen valóságizmus, ábrázolja a mindennapi élet apróeseprő jelenségeit! Természetesen ezt kell színpadra vinnie, de nem realizistikusan. Legyen mesészerű, vidám és könnyed, a nagyobb összeütközéseket nélkülöző. Legyen az „opera derűsebb, vidámabb nővére”. A „Denevér” klasszikus példa erre a kívánalomra. Mily kedélyes a börtönjelenet a harmadik felvonásban! Micsoda nagyszerű alakok: az ügyész, a rendőr, a kapus! Minden mesészerűség ellenére teljesen élethűek, valóban a opera-alakok vidámabb testvérei.

Klasszikus operetteket vigyünk-e színpadra?

ez a kérdés napjainkban bukkán mind-egyfelé fel. A felelet pedig csak: igen lehet! Az évszázadokat túlélő alkotó mindig is a zeneszerző volt és nem a szövegíró. Mindenki tudja, hogy ki szerezte a „Bécsi vér”, a „Denevér”, vagy a „Gasparone” zenéjét, de hogy szövegeknyveiket kik írták, azt még a szakemberek is ritkán tudják. S a klasszikus zeneszerzők?

INTÉZETEK és VENDÉGLŐSÖK FIGYELMÉBE!

Elsőrendű minőségű

vetemények és fajalmák kaphatók:

Sárgarépa — — — — — 100 kg-ként P 30.—

Pet ezselyem — — — — — 100 kg-ként P 60.—

Fajalmák — — — — — 1 kg-ként P 1.10-től.

Fenti árak az raktár rtendők.

Biasini Sándor Utóda

nagykereskedés, Mátyás király-tér 26. szám és

Fülöp Géza

nagykereskedés, Széchenyi-tér 19. szám

Ők maguk sem vették komolyan szövegíróikat. Másképp hogyan írhatta Johan Strauss az „Egy éjszaka Velencében” főpróbája után barátjához: „Ma olvastam első ízben a darabot s megállapítottam, hogy zeném egyáltalán nem illik hozzá”. Ugyancsak Strauss írta a „Cigánybáró” zenéje után dolgozó szövegköltőnek: „Írj lehetőleg sok „a” és „i” betűs szót. Hiszen oly szívesen éneklék ezeket”. (Igy született meg aztán a következő szöveg: „Und leise singt die Nachtigall ihr Liedchen durch die Nacht...”)

A szöveghönyv

akkor sikeres igazában, ha zene nélkül is eljátszható. Elvégre a zene nem azért van, hogy a szöveget megbocsássuk. A legjobb klasszikus operetteket bármikor el is lehet játszani zene nélkül. Ami pedig az operett rendezését illeti, ez természetesen a korlátszám van alávetve. Hogyan kell tehát ma egy operettet előadni színpadon, azaz színpad-rendszere alapozás nélkül. Igazi színházi játékot csak együttesen gondolkodó rendező rendezhet. Minden színésznek a helyén kell állania, mert csak

akkor érez felelősséget munkája iránt. A balettnek és a karnak viszont nem szabad betétet adnia. Be kell építeni őket is a darabba, átélniök és játszaniök kell nekik is. De vonatkozik ez elsősorban magára a zenére. A zenének szervesen kell a darabba beleépülnie s nem szabad betétként kilógnia belőle! S mentesnek kell lennie a mai operettnek minden szentimentalizmustól. Lám, a vígopera távol is tartja magát a színpados érzélgősségtől. Mennyire inkább ezt kell tennie az operettnek, amely az előbbiből származott.

Legyen tehát az operett vidám és könnyed, mesészerű, de napjainkkal kapcsolatban levő. — Kerülje a nagy összeütközéseket, mert célját akkor éri el, ha vidámsággal és feszültséggel tele légtér teremt, mellőzi az érzélgősséget, ami a hősi erőfeszítések korszakában nemcsak felesleges, de visszatetszést kelt.

A Theater am Nollendorfpfatz-ban évek óta játszott, néhány „említett darab sikerét, az operett új előretörését Berlinben, valóban csakis a kifejtett elvek alkalmazásának tulajdoníthatjuk.

SZABÓ ISTVÁN.

Görögország helyzete az új Európában

BERLIN, január 15. (TP.) Az esseni National Zeitung „Görögország Európához való fordulása” címen délkelet-európai levelezőjének tudósítását hozza, amely azokkal a problémákkal foglalkozik, amelyek Görögországra a háború következményeképpen adódnak. Görögországban lassabban megy végbe az újjáépítés, mint a többi háborútól sújtott országban — állapítja meg a cikkíró. — Nincs ugyan hiány jóakarathban, de hiányzik az az előfeltétel, amelyek a fejlődés gyorsabb üteméhez szükségesek volnának. Mind világosabban kitűnik, hogy az eddigi Görögország ugyszólván egy Európától távoli, külön életet élt és egész más életörvényeket követett, mint a kontinens többi része. Az országot csupán egy vágány kötötte össze a kontinenssel, azonban számtalan hajózási vonal kapcsolta egybe az ázsiai és afrikai szárazfölddel. Sok-százezer görög kereskedő és telepes élt a külföldön. Amikor 1903 után a Törökországból menekültek hazájukba visszatértek és így az ország lakossága megsűrűsödött, nem történtek meg a szükséges intézkedések a lakosság ellátási alapjának biztosítására, ami például a halászat tervszerű kiépítésével lehetséges lett volna. Így Görögország nagymértékben függő helyzetbe került a külföldi behozataltól. A szerencsétlen háború átélése következtében Görögország most már rá van utalva az európai kontinenssel eddig megtagadott összetartozásra s nehéz viszonyok között kell a legrövidebb idő alatt mindazt pótolnia, amit az állam vezetősége elmulasztott idejében előkészíteni. A mindinkább napfényre kerülő angol-amerikai ellentétekből kitűnik, hogy sem Angliának, sem az Egyesült Államoknak a döntő pillanatban nem lesz ideje és ereje, hogy a kis népek sorsával tö-

rődjének. Milyen más az a jövőbeli kép, amely Görögország számára nyílik, ha jövőjéért folytatott harcában Németország oldalán résztvesz az európai közösségben — folytatja a cikk. — Az új Európa alakulásának lényeges elemeként mind világosabban bontakozik ki a kontinens óriási kitágulása keleti irányban. Ebben a térkibővülésben azonban közvetve minden egyes európai államnak része lesz, mert megadja a kontinentális önállóság többé meg nem rendíthető alapját. Ennek a kontinentális nagy térségnek keretében a görög nép éppen úgy, mint minden más európai nép, teljes biztonságban fejtheti ki sajátos életét.

Vállalkozó szellem

Piri József hdp. őrmester, légvédelmi ágyús szakaszpáncsnok 1942 augusztus 9-én, amikor ütegparancsnoká ember- és anyagkímélés céljából a rendkívül heves ellenséges tüzéségi és aknavető tűzben a tüzelőállást káprította, önként vállalkozott a találat által felgyújtott löszér eloltására. Bátor cselekedetével megakadályozta, hogy a tűz a gabona közé rejtett értékes anyagokra áterjedjen és megsemmisüljön.

KÖZLEKEDÉSI BALESET A PETŐFI-UTCÁBAN. Pénteken a délutáni órákban közlekedési baleset történt a Petőfi-utcában. A baleset áldozata Illés Aladár, Csákány-utca 31. szám alatt lakó szabómester, aki át akart menni egyik oldalról a másikra s közben egy arra robogó gépkocsi sárhányója az uttstre taszította. Illés Aladár homlokán, arcán és karján szenvedett kisebb-nagyobb zúzódásokat. A helyszínre kiszállított mentőorvosok elsősegélyben részesítették, majd beszállították a kórházba.

ADAKOZZUNK

a 99.000 sz. csekkalapon

a Főmeltőszáru Kormányzóné téli segélykezdésére!

Pártoljuk a Nemzeti Önállósítási Alapból létesült cégeket:

Büss Dezső Bőr- és cipőáruház. Deák Ferenc- utca 49. Telefon 13-86.	SZELÉNÉ Horváth Gabriella Kolozsvár, Mátyás király-tér 1. Harienyák, fehérneműek, pongyolák, női divatárak, népművészet.	RÖSLER-től inget, kalapot, nyakkendőt. Wesse- lényi- u. 37., a nagy vashíd mellett.	Női és férfi KALAPOKAT Sárközi Imrénél szerezz be. Női és férfikalapokat fest, tisztít és formál olcsó áron. Széchenyi-tér 22-23. (Hosszu-u. 1.)
Üvegezés, képeretkezés, olcsón ké- szül Farkas Emilnél, Deák Ferenc-utca 18.	Szentgericei Jakab Jenő KÖNYVESBOLTJA Kolozsvár, Mátyás király-tér 7.	Szokolczy Mihály könyvkötő és dobozkészítő, Kossuth Lajos-utca 23.	Női divat. Fehérnemű. Rövidáru.
Folberth Éva gépiró, gyorsíró és szépiró iskolájá- ban minden hó 1-én új tanfolyamok indulnak. Kossuth Lajos-utca 5. sz.	LITOGRAFIA Plakát, címke, részvény és a szak- mába vágó minden munkát vállal MAGYAR FERENC, Unió-utca 22. sz. — Telefon 16-58.	Sebestyén Testvérek férfikonfekció, méretszabóságtól. Wesselényi-u. 4.	Tóth Katalin, Unió-utca 2. szám.
Töltőtoilak, irodai cikkek, könyvek Gáspár Zsigmond könyv- és papírkereskedésében Horthy-ut 5. szám.	NAGY BÉLA Festék, vegyi és háztartási cikkek Horthy-ut 2. Telefon 27-47.	Pehely, gyapju, vatta paplant készít, árusít, átdolgoz Vas Lajos paplankészítő, Kvár, Unió-utca 8. sz.	Tóth Vura József MODERN KÖNYVKÖTÉSZETE Kolozsvár, Unió-utca 2. Telefon 37-14
GERGELY ISTVÁN órásmester óra- és ékszerüzlete. Raktáron tart svájci és német órákat. Nagy választék arany- és ezüstékszerekben. Spe- cialis órajavitóműhely. Malom-u. 8.	Torta és süteménykülönlegességek legjobb minőségben PAPP JENŐ cukrásztól, Hunyadi-tér 19.		

JANUÁR

16

SZOMBAT

SZÍNHÁZ. MOZI. RÁDIÓ

1943 január 17. Vasárnap.

A nap kel 7 óra 44 perckor, nyugszik 16 óra 36 perckor. A hold kel 13 óra 13 perckor, nyugszik 3 óra 08 perckor.

A protestáns naptár szerint Gusztáv, a róm. kat. naptár szerint v. Marcell p. vt., az újgörög naptár szerint v. Sz. Péter lánc, az ógörög naptár szerint (jan. 3.) Malakiás napja van.

Emlékeztető.

1849 január 16-án Ráthonyi százados, Görény várának parancsnoka, halálos sebesülés közben is visszaveri a császári vezér, Rabutin hadainak ostromát.

Társadalmi események.

Délután 5 óra 30 perckor Hock István főmérnök előadása a dacha-szeretfalvai vasútépítésről az Egyetemi Könyvtár előadótermében (Mikó-utca 2.)

Kolozsvár thj. sz. kir. város Népművelési Bizottságának kulturális előadásai:

A Bácsi-úti állami népiskolában délután 3 órakor Kovács Géza ref. lelkész a Gyermek lelki gondozásáról,

A Mussolini-úti református népiskolában délután 4-5. Kali Sándor Békáné a Betegségek, hatásaik, védekezéséről.

A Magyar-utcai református iskolában délután 4-5. Kali Sándor Időszervi tájékoztató címen tart előadást.

Szolgáltatás gyógszertárak

Január 18-tól 25-ig a következők gyógszertárak tartanak éjjeli szolgálatot:

Egyszerű Mátyás király-tér 9. Telefon 22-23. Kereszt (Demeter) Mussolini-ut 2. Telefon 13-49. Hargita Horthy Miklós-ut 1. Telefon 25-55. Páduai Szent Antal (Dr. Cseresznyés) Bocskai-tér 13. Telefon 31-10.

Múzeumok

Erdélyi Múzeum öskori, római, népvándorlási, iparművészeti és művészeti tárai. Renaissance képműtár. Bátya-u. 2. sz. Nyitva 9-13 óráig.

Állattani Múzeum. Mikó-utca 5. szám. Nyitva 9-12 óráig. Megtekintése bejelentendő az OMIH kirendeltségben.

Botanikus Múzeum. A Botanikus-kertben, Majális-u. 42. Nyitva: 9-13, 15-18 óráig.

Egyetemi Könyvtár

Nyitva hétköznapokon délelőtt 8-1-ig és délután 3-8-ig. A népkönyvtár nyitva (vasárnap is) délután 3-9-ig.

A nap kel 7 óra 44 perckor, nyugszik 16 óra 37 perckor. A hold kel 13 óra 48 perckor, nyugszik 4 óra 07 perckor.

A protestáns naptár szerint Antal, a róm. kat. naptár szerint v. Antal ap., az újgörög naptár szerint v. Antal Ap., az ógörög naptár szerint (jan. 4.) Triodion napja van.

A KOLOZSVÁRI NEMZETI SZÍNHÁZ HETI MŰSORA

Január 16, szombat este fél 7 órakor: A SZABIN NÖK ELRABLÁSA. Napi bérlet B. 19. szám. Rendes helyárak.

Január 17, vasárnap délután fél 3 órakor: A SEVILLAI BORBÉLY. Operaelőadás Olcsó helyárak.

Január 17, vasárnap este fél 7 órakor: A SZABIN NÖK ELRABLÁSA. Napi bérlet A. 19. szám. Rendes helyárak.

Január 18, hétfő este fél 7 órakor: VÉN DIOFA. 25-ször. A Tizes Szervezet előadása. Bevezetőt mond Márton Sámuel tanár, főzödes. Jegyeket a pénztár nem árusít.

Január 19, kedd este fél 7 órakor: BOHEMÉLET. Bérletszünet. Opera helyárak.

Január 20, szerda este fél 7 órakor: CSALÓKA SZIVÁRVÁNY. Kiss Ferenc, a budapesti Nemzeti Színház örökös tagjának vendégfellépésével. Bemutató bérlet 17. szám. Bemutató helyárak.

Január 21, csütörtök este fél 7 órakor: CSALÓKA SZIVÁRVÁNY. Kiss Ferenc, a budapesti Nemzeti Színház örökös tagjának vendégfellépésével. Napi bérlet A. 20. szám. Bemutató helyárak.

Január 22, péntek este fél 7 órakor: CSALÓKA SZIVÁRVÁNY. Kiss Ferenc, a budapesti Nemzeti Színház örökös tagjának vendégfellépésével. Napi bérlet B. 20. szám. Bemutató helyárak.

Január 23, szombat délután fél 3 órakor: A kolozsvári Levente Egyesület díszelőadásának főpróbája a leventék részére. Jegyeket a pénztár nem árusít.

Január 23, szombat este fél 7 órakor: CSALÓKA SZIVÁRVÁNY. Kiss Ferenc, a budapesti Nemzeti Színház örökös tagjának vendégfellépésével. Bérletszünet. Bemutató helyárak.

Január 24, vasárnap délelőtt fél 11 órakor: CSALÓKA SZIVÁRVÁNY. Kiss Ferenc, a budapesti Nemzeti Színház örökös tag-

jának vendégfellépésével. Az Erdélyi Gyáriparosok Országos Szövetségének munkaelőadása. Rendes helyárak.

Január 24, vasárnap délelőtt fél 11 órakor: CSALÓKA SZIVÁRVÁNY. Kiss Ferenc, a budapesti Nemzeti Színház örökös tagjának vendégfellépésével. Rendes helyárak.

Január 24, vasárnap este fél 7 órakor: A KOLOZSVÁRI LEVENTE EGYESÜLET DÍSZELŐADÁSA A „MÁTYÁS KIRÁLY KIKÉPZÉSI ÉV” UNNEPSÉGEIVEL KAPCSOLATBAN. Jegyeket a pénztár nem árusít.

A KOLOZSVÁRI NEMZETI SZÍNHÁZ HETI MŰSORA A SZINKÖRBEN

1943. január 16-án, szombat este fél 7 órakor: SZÁZ PIROS RÓZSA. Mérsékelt helyárakkal.

1943. január 17-én, vasárnap délután fél 3 órakor: TOKAJI ASZU. Mérsékelt helyárakkal.

1943. január 17-én, vasárnap este fél 7 órakor: GYERGYÓI BÁL. Mérsékelt helyárakkal.

MOZIK MŰSORA:

ÁRPÁD: RÓZSAFABOT. Egy vak leány önfeláldozó szerelmét tárja elénk a film, mely tele van igaz érzésekkel és humanitással. Főszerepben: Szelezky, Rózsahegy, Timár József, Gózon, Berki Lili. Vasárnap délelőtt fél 12 órakor Matiné, szombat délelőtt helyárakkal, minden jegy 1 pengő.

CORVIN (volt Royal): Csókolj meg! Nagy revüfilm. Jules Sylvian zenéje. Vasárnap délelőtt 11 órakor is vetítjük.

ERDÉLY: A mai idők magyar filmje: UZENET A VOLGAPARTTÓL. Irta Babay József. Főszerepben: Sárdy János, Tóth Julia, Bihari József, Pethes Ferenc, Vágóné Margit, K. Boóc Lajos. Előadások kezdete 3, 5, 7. Vasárnap d. e. 11 órai kezdettel matinéelőadás.

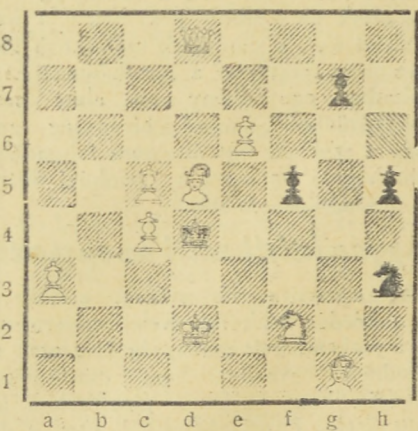
EGYETEM: EGY SZIV MEGÁLL. (Karádi Katalin, Uray Tivadar, Nagy István.) Vasárnap délelőtt 11 órakor és délután fél 2 órakor két rendkívüli előadás. Egy sziv megáll.

MÁTYÁS KIRÁLY: FÉRFIÜSÉG. Az első film kolozsvári felvételekkel. Főszereplők: Tolnay, Páger, Bulla. Előtte legújabb magyar és UFA hirdők. Vasárnap délelőtt 11 órakor matiné.

RÁKOCZI: GENTRY FÉSZEK. Mikszáth Kálmán novellája filmen. Aranyos humor, viharzó jókedv, mulatságos magyar vigátek. Fősz.: Tolnay, Hajmássy, Csontos, Vaszary, Pethes. Vasárnap délelőtt 11 órakor Matiné. Általános belépődíj 80 fillér. Következő műsor: ANDRAS.

SAKK

183. számú feladvány.
Seiberger és Artztól.

Sötét: Kd4, Hb3, gy: f5, g7, h5 (5 darab).
Világos: Kd2, Vd8, Fd5, Fg1, Hf2, gy: a3, c4, c5, e6, (9 darab.)

Matt 2 lépésben.

A november 7-én közölt 180. számú feladvány (Koetsheid) megfejtése: 1. Fe3-g1. A nemrég bevezetődött prágai mesterverseny eredménye: Aljechin és Junge 8 és fél, Foltys 7, Opocensky és Zita 6 és fél és még 7 játékos

(Buenos-Ayres-i olimpiász 1939.)

Lundin - Silva Rocha
(Svédország) (Brazília)

1. Hb3, Hf6. 2. c4, e6. 3. Hc3, c5. 4. d4, d5. 5. Fg5, cxd4. 6. Vxd4, Hc6. 7. Fxf6, gxf6. 8. Vh4, dxc4. 9. Vxc4 (Jobb itt: 9. e3, vagy Bd1.) 9. Vb6! 10. 0-0-0 (Nagyon kockázatos. Helyesebb lett volna Vb5.) 10... Fd7. 11. e3, He5. 12. Hxe5, fxe5. 13. Fe2 (?) (Gyenge. Jobb lett volna Vb3.) 13... Be3. 14. Vd3, Fa4! 15. Bd2, Fb4. 16. Kb1, Fxc3. 17. Bh-c1. (Ugy néz ki, mintha világos vissza-kapná tisztjét.) 17... e4! (Világos kombinációjának megdöntése Vxe4-re Fc6 nyer. 18. Vd4, Fxd4. 19. Bxc8+, Ke7 és világos feladta)

Parkettezési

munkálatokat jutányosan vállal

Lőrinczi & Co.,

Zápolya-utca 14. és Szentegyház-utca 1. (Sebők-cukia: da)

KÖNYVEK, ESZMÉK

Dr. Jancsó Elemér:
Reményik Sándor élete és költészete

— Kolozsvár, 1942 —

Cikkek, tanulmányok egész sora értékeli a tulkorán elhalt nagy költőnk. Ezek között Jancsó Elemér részletes tanulmánya elsőkelő helyet foglal el. Reményik Sándor költészetét vizsgálva, legelső és legszembeütőbb vonás életének és költészetének szoros egysége — állapítja meg Jancsó. Bepillantást enged a kolozsvári kollégium szerény ifjú Reményik-jének életébe, majd az egyetemi évek szorgalmas diákját s végül a költőt mutatja be fejlődésének különböző állomásain. Szakadatlan küzdelmekben élt, mert lelke mélyén érezte a szellemi és földi világ közötti mérhetetlen különbséget s óriási felelősséget érzett ama mennyi világ felelősségéért. S míg a költő „az üdvösség borát és az örökéletet prédikálta” népének, addig az ember „szédülő fejjel és halálra váltan” vivta benne újra meg újra megújuló harcát a törekény testtel és a tul-érzékeny idegrendszerével. Világosan mutat rá Jancsó, hogy Reményik sorsa a teremítő szenvedésnek és feláldozásnak megindító példaképe volt. Szinte asketikus távolságban állt minden jutalmazó művészetörömtől, boldogságvágytól. Saját hasonlata szerint: mint rádiótorony emeli fejt a égre, hogy fel-fogja a végtelenből érkező rezgéseket. Erdélyi válságos napjaiban ideális elhatározással vetette magát áldozatul, a magyarság szinte személytelen gyásza hőmpölygött szol-táraiban.

Egy madaraknak és halaknak prédikáló szentferenci költő lehetett volna, ha nem sodródik a legsúlyosabb egyéni és nemzeti problémák közé, egyszerre két haza végzetét hordozván magában: Erdélyét és a Csonka-hazát. Vezérkednie kellett; pedig ő maga legszívesebben „leke egyetlen élő Istene” — a tiszta művészet előtt alázkodott. „Valamennyien, akik a kisebbségi kényszerű tehetetlenségben hagytuk munkakedvünknek nagyrészt” — írja Molter Károly — „jól tudjuk, hogy husz év alatt egyetlen tettünk a költő álma volt”. — Halk természetű és dikciótlan beszéde veszélyt jelentett az ellen-ség szimatjának, minden porkolárnak, mert annyi költői változata ugyanazzal a hatás-sal volt reánk, a költőnek mindig ugyane-gy álláspontját éreztük: a tagadását. Ez a költői „nem” lett egész nemzet részünk pozitív kö-zössége. Az egykori irredenta Végvári, míg nemzeti reményünk egyrésze megvalósult, az „Ahogy lehet” költőjévé lett egy egyetemes emberi és magyar vallomástevő, csak ne kérd-jétek, hogyan! Így viselte el a súlyos kettős küldetést, anélkül, hogy önhasadásba essék. Hogyan élte a fagyöngy átkát, mások virág-zását, mint romon virág? Honnan vette tö-rékenységében az erőt öntudatos magányához, az embertelen magas feszültséghez, míg költ-ő képeinek ezreiből, ugyanannyi lombos fá-ból bírnami erdő lett?

Reményik a jellem költője, olthatatlan sze-relme nem az asszonyé, hanem a nemzeti sze-llem férfi ideáljé. És annyira valós volt az ő költői szemlélete, hogy ha valaki nem tud-na, akkor is könnyen rá tudna jönni, még ha egyszer sem hivatkozunk rá, hogy Erdélyen kívül neki nincs hazája s magyarságon ki-vül Erdélynek nincs léte és értelme.

Reményik a világnak talán legszemérme-sebb költője, akinek egész élete felolvad a költ-ői hivatásban, mint költő mást nem tett, igazi lírikusként csak vallott önmagáról. Egy lelket mutatott meg az embereknek és, ha keresem a szót, amellyel ezt a lelket jellemez-ni tudjam, alig tudok igazabbat mondani ró-la, minthogy igazi papi lélek volt. Papi lé-lek a szó mindenfajta értelmében. A vatesek közt azonban mindenesetre kivételes tüne-mény. Halk hangja vates. Mikor kellett, szá-jához illesztette a harsonát, de mielőtt tehet-te, „Végvári” elhallgatott és „Istenéhez” mene-kült. De Istene nem hallgatott el benne és amit halkan mondott általa, az talán keve-sebbekhez szölt, de mélyebből jött és mé-lyebbre hatolt a szívekbe. Azon az Őszi, mikor „minden összeomlott” és ebben a ká-bulatban ezren és ezren a cselekedetet tartot-ták és látták egyedüli lehetséges megoldás-nak, — cselekedni pedig oktalanság volt, mert hát azt jelentette: itthagyni azt, amit nem lehet és nem szabad itthagyni: Erdélyt, — ebben a kábulatban, a fájó szívek és forró fejek sietségeben, a megdöbbenés és ka-landos vállalkozások felfordultságában. Re-ményiknek megadott az, Ő merete és meg-tudta tenni azt, hogy az egész kegyetlen helyzetet, annak minden súlyát és problema-tikáját lelki, magatartásbeli kérdéssé tegye és tehesse: Maradni! — ahogy lehet, lélekkel ki-bírni azt, amit testtel nem lehet kibírni! Va-lami egészen döbbenetes szó lehetett ez azok-nak, kikhez szölt: „Eregy, ha tudsz, ha hit-telen hiszed... hajdanában Mikes sem hitte”.

Ennek a magatartásnak prófétája lett Re-ményik Sándor. „Lehet magyarnak lenni ak-kor is, ha nem lehet, Magyarországtól elsza-kadva is; magyarok voltak, vannak és lesz-

nek Magyarországtól távol is, mert Házánál nagyobb valóság a Szülőföld, s erőszaknál, kardnál fényesebb az „eszme”, az idegen hangzású szónál nagyobb, mélyebb vajami a „cserépkancsóra” rótt jel, minden tilalomnál erősebb és fölényesebb a Pásztortüzek mellet-ti magyar emlékezés és beszéd... Mundezt egy-egy versben adta. Életforma és sors lett számára a vers, az ilyen vers. És ez az élet-forma, ez a sors tulajdonképpen, amit Re-ményik Sándor jelent. Próféta sors és élet-forma. — Nagy dolog vesszél hatni a tö-megre, zengő hangot adni egy közösség in-dulatának; — de egyuttal felelősség is ez. A hangosakban, a könnyűszavú, kész-pátoszu poétákban ritkán van meg a leírt szó fele-lősségének érzése. S nemcsak a szóról kelle-ne itt beszélni, hanem a magatartásról, min-den mozdulatról, az egész emberi egyéniség sugalmazó erejéről. Reményik évei nehéz évek voltak. Nehéz és küzdelmes kisebbségi évek, ezer veszéllyel és kelepővel. Azt hiszem, ebben a helyzetben senki sem tudott volna tökéletesebben viselkedni, mint Reményik vi-selkedett. A költő tehetség nem volt elég itt, sőt nem is volt a legfontosabb. A versekhez ember kellett s a költő értékei emberi ér-

Hogyan készítik honvédeink
a jég hidakat?

Sokszor előfordul, hogy honvédeink ut-jába egy-egy félíg befagyott folyó kerül, amelyen akár gyalogosan, akár pedig jár-művekkel át kell kelni. A folyóviznek ugyanis az a kelemetlen tulajdonsága van az állóvizekkel szemben, hogy ha befagy-nak, akkor soha sem képződik az egész felületükön jég, hanem csak a partok mellett egy szélesebb sávot borít be a jég-páncél. A folyó közepén nem „áll” be, ha-nem rendszeren zajlik, azaz kisebb-nagyobb jégtáblákat sodor a víz a folyásban. Ak-kor sem áll meg azonban a honvédeink tudománya, ha ilyen helyeken kell átkel-niük, mert a gyakorlott katonák ezek ha-marosan felépítik a jég hidat. Mielőtt a jég hid építéséhez hozzáfognának, alaposan meg kell győződni arról, hogy a jég vas-tagsága egyáltalán milyen súlyokat bír ki. Csakis olyan eszközzel szabad közleked-ni a jégen és a jég hiden, amelyiket a jég biztosan megtart. A folyóvizekbe való be-szakadás sokkal veszélyesebb, mintha va-laki alatt a befagyott állóvíz jege reped meg. Meg azután nem is valami kellemes télen a fürdés a szabadban. Amikor a jég teherbírását megállapították, akkor a par-ton kívágnak a jégből egy akkora téglalap

Hány agglegény van
Magyarországon?

Bulgáriában bevezették az agglegényadót, a köztisztviselőket pedig kötelezték, hogy el-bocsátás terhe mellett nőüljenek meg. Ha-zánkban is volt már szó az agglegények megadóztatásáról s így nem érdektelen szá-mabevéni, hány embert érintene ez az új adó. Az 1930. évi népszámlálás adatai szerint a családi állapot szerinti megoszlás a követ-kező volt: 100, tizenöt éves és ennél idősebb férfi közül 61 volt nős és 34 nőten, a többi 5 részben özvegy, részben elvált. A 20—59 éves férfiakat nézve 100 közül már 70 a nős és csak 28 a nőten, az özvegyek és elváltakra összesen 2 jut. A nők számának emelke-dése és a nőtlenség számának párhuzamos csökkenése az aleo korhatár 5 éves külö-nbségében van s bizonyítja, hogy nálunk 20 éven alul nagyon kevesen nősülnek.

Az agglegényesség szempontjából 30 éven fe-lüli férfiakat lehet tekintetbe venni. Ez az a kor, amelyen felül a nőtlenség már nem tekinthető megszokottnak és általánosnak. A felelő korhatár természetesen nem szabható meg. Vitás az özvegyek és elváltak helye-zete. Ezek már nőek voltak, tehát bizonyos mértékben méltánytalan őket az agglegények közé sorolni, viszont a valóságban helyzetük a megéhetés, a jövedelem elköltése és az agglegényadónál számbavehető körülmények szempontjából ugyanaz, mint a nőtlenség. Itt legfeljebb azok képeznek kivételt, akik gyer-meküket vagy egyéb hozzátartozókat tart-ják el.

A 30 éven felüli férfiakat számbavéve a következő képet kapjuk. A 30—39 éves fér-fiak összes száma Magyarországon 1930-ban 606.365 volt. Ezek közül 84 és fél százalék már nős volt, agglegény mindössze 83.936, azaz alig 14 százalék volt közöttük. A követ-kező korcsoport a 40—49 évesek közül még kevesebb a nőtlenség, alig több, mint 6 százalék. Ennek az előző korcsoportnál amugyis több mint 147 ezerrel kevesebb csoportnak több

tékak. Ember, erdélyi ember és magyar. Most azok a sorok csengenek bennem, amelyeket ő írt Tóth Árpád kötete olvasása után:

„E percben tettem le a könyvedet
Ismertetni, méltatni kellene...
Te mosolyogsz egy távol csillagon
S azt mondd, pajtás ne bajlódj vele.
Te azt mondd, hogy mindeneket látsz,
Hogy láttad befelé folyi könnyemet,
Azt mondd, neked nem kell méltatás
Csak siron tul egy kicsi szeretet”.

Lehet-e reá gondolni másképp, mint sze-retettel?..

„Beépített lélek” beszél egy versében. Ha van lélek, aki a jelen költői közül beleépült a nemzet lelkébe, akkor Reményik az. Köl-tészetéből egy történelmi korszak beszél a magyar jövődökhöz, egy megváltásért kiáltó lélek az Istenhez... Berde Mária találóan írta, hogy Reményik halálával „a goethei szó teit be:” „Az elvesztett fiaikat tüzes karral ra-gadják égbe a halhatatlanok”.

*

A mű felépítése széleskörű tudásra vall. Jancsó elmér Erdély magyar irodalmának egyik legalaposabb ismerője. Közvetlen és egyszerű nyelven szól hozzánk s így a könyv mindenki számára élvezhető. Méltó befejezé-se a több oldalra terjedő bibliográfia, mely a kisebb tanulmányokat is csaknem hiányta-lanul magába foglalja.

KISS PÁL.

Gyors- és gépirás oktatás a

Dr. Jékely Istvánné

az áll. keresk. szakfolyam oktatójá-nak iskolájában, Timár-u. 2. (Főpos-tálval szemben.)

Államvizsga német gyorsírásból is.

A Légoltalmi Liga közlése

KOLOZSVÁR, január 16. A Légoltalmi Liga kolozsvári csoportjának elnöksége a kö-vetkező felhívást bocsátotta ki:

„A Vasvári Pál, Kurd vezér, Hét vezér tér, Előd vezér, Táltos, Türr Sándor László, Turul, Erkel Ferenc, Szinyei Merse, Kányafő és Dónáth-utca figyelmébe.

Felkérem a fentnevezett utcák légoltalmi házparancsnokait és helyetteseit (ahol ilyen-nek nincsenek, a háztulajdonost, vagy megbí-zottját), hogy folyó hó 16-án a Vasvári Pál-utcai állami népiskolában az alább feltüntetett időben és sorrendben pontosan megjelenni szí-veskedjenek. A megjelenés kötelező.

1943. január 16-án 16 órakor: Erkel Fe-renc, Szinyei Merse, Kányafő 2—4. szám és a Dónáth-ut 62—140. számig, illetve 125—169. számig.

1943. január 16-án, délután 17 órakor: Dó-náth-ut 142. számától, illetve 181. számától vé-gig és a Kányafő ut.

1943. január 16-án délután fél 18 órakor: Vasvári Pál, Kund Vezér, Hét vezér tér, Előd vezér, Táltos, Türr, Sándor László és Turul utcák.

Ismételn felhívom az összes kijelölt utca parancsnokok figyelmét (V. Légo körzet), hogy január 17-én, vasárnap délelőtt 10 óra-kor a Horthy Miklós-ut 52. szám alatti 2. számú állami népiskolában tartandó értekez-leten pontosan megjelenni szíveskedjenek. El-nökség.

Felhívás a Légoltalmi Liga II. körzetébe tartozó ház parancsnokaihoz.

Felhívom a II-ik körzet alatt felsorolt ut-cák házparancsnokait és helyetteseket, hogy f. év január hó 17-én délután 3 órakor a Légoltalmi Liga irodájában (Szentgyház-u. 25. szám, 1. 3. ajtó) feltétlenül megjelenni szíveskedjenek.

Czakó Zs., Borháncs, Felvinczi, Hargitta, Szopori, Körös, Tóközi, Városló, Maros, Ba-laton, Kapás, Ásó, Szász Domokos és Ész ut-cák.

ÜRESEK A MOZIK ÉS FAGYOS-
KODNAK AZ EMBEREK
NEWYORKBAN

STOCKHOLM, január 16. (MTL.) A Német Távirati Iroda közli: Az Afton Bladet londoni jelentése szerint Newyork-ban most esténként háromnegyedérszig üresek a mozgóképszínházak. Mivel a benzinhiány lehetetlenné teszi a gépkö-esik használatát, inkább lemond a közön-ség a mozik látogatásáról. Másik nagyon kellemetlen következménye az olajsűk-ségnek, hogy fáznak az emberek a new-yorki felhőkarcolók eddig olajjal fűtött lakásaiban. Azoknak a régimódi newyorki házaknak lakói, akik még szénrel fűte-nek, viszonylag jobb helyzetben vannak.

Mint a

„Magyar Takarmánymag Termesztő
Egyesülés”

tagja

a mostani gazdasági év tavaszán szerződéses alapon, löherre, lucerna, fehérheremagot termeltetünk. Vető-magot 18 havi hitellel kamatmente-sen az Árhivatal által megállapítan-dó vetőmagáron bocsátunk rendelkezésre. A leszállított termésmennyiség után a mindenkori maximális áron felül 10 százalék termelési jutalékot fizetünk. Előjegyzéseket elsősorban az EMGE gazdakörei és körzeti bizo-mányosaink útján veszünk fel. To-vábbi felvilágosításokkal szívesen szolgálunk.

Erdélyi Gazdák
Magértékesítő
Szövetkezete

Kolozsvár, Majális-utca 10.

mint 90 százaléka már házasságban volt. Az 50—59 éves férfiak csak 362.816-an voltak összesen, az agglegények pedig megint ke-vevesebben voltak közöttük, mint az előző fia-talabb korcsoportban, alig több mint 4,5 szá-zalék. A nők száma ennek ellenére szinten kevesebb, mint az előbbieknél. Oka ennek az özvegyek számának ugrásszerű növekedése. Az utolsó korcsoportban a 60 éves és ennél idősebb férfiak között már csak 3,3 százalé-k a nőten, a nők száma is lecsökken alig háromnegyedérszre, az özvegyek pedig már 88.111-en vannak, ami már 21 százaléknál is több.

Összegezve a nőtlenség számát, a 30 éves-nél idősebb férfiak között 142.336 volt nőtlenség, ami 7,8 százaléknak felel meg, tehát a'ig egytizenkettedét teszi az ország férfilakossá-gának. Ha ehhez hozzávesszük még a 30 éves-nél idősebb 123.438 özvegy és 17.057 elvált férfit, együttesen 282.831 azoknak a férfiak-nak a száma, akik nem házasok. Az arány az özvegyek 6,7 százalékos és az elváltak 0,9 szá-zalékos részesedésével 15,4 százaléka emel-kezik. Tehát Magyarországon 1930. évi 4.250.110 főnyi férfilakosságának csak 282.832 esne agglegényadó alá, alig 6,6 százalék.

Az USA csökkenti Délamerika
felé irányuló kivitelét

BUENOS AIRES, január 15. Az Egye-sült Államok újabb rendszabályokat hoz-tak, amelyek a Délamerikába irányuló északamerikai kivitel megnehezítését és korlátozását célozzák. Mintán csak nem-régiben csökkentették az acél és vaskivi-telt, a sürgősségi elvet most további cik-kekre nézve tették kötelezővé. Ez a ren-delkezés többek között az aszpirinre, ka-zeinre és kenderre is vonatkozik. A dél-amerikai államokban attól félnek, hogy ez a rendelkezés a nevezett cikkek újabb áremelkedését fogja eredményezni. (B. E.)

INGATLAN ÉS LAKÁS

„Ellenzék” könyvesboltban kaphatók. Kolozsvár, Mátyás király-ter 3.

Szabályozta a kereskedelmi miniszter a vegyeskereskedők üzletkörét

KOLOZSVÁR, jan. 16. A kereskedelmi és közlekedési miniszter a kolozsvári iparkamarához küldött leiratával szabályozta a vegyeskereskedők üzletkörét. A kereskedelmi miniszter döntése megállapítja, hogy a vegyeskereskedők erre jogosító iparjogosítvány alapján jogosult a fogyasztókörzetség elsőrendű szükségleti tárgyait képező árucikkeket árusítani. Ezek az árucikkek képezik a vegyeskereskedés ugynevezett feltétlen üzletkörét. Ezek az árucikkek kivül jogosult a vegyeskereskedő a nem elsőrendű szükségleti cikkek árusítására is, feltéve, hogy az illető helységben az ilyen árucikkek kizárólagos árusításával foglalkozó szakmabeli kereskedő nincsen. Ez utóbbi árucikkek képezik a vegyeskereskedés feltételes üzletkörét. A vegyeskereskedés feltételes üzletkörébe tartozó árucikkek árusításával azonban a vegyeskereskedő csak a vegyeskereskedés feltétlen üzletkörébe tartozó árucikkek árusítása mellett foglalkozhat, úgyhogy üzletének jellegét mindenkor a vegyeskereskedés feltételes üzletkörébe tartozó árucikkek szabják meg. Nem jogosítja fel tehát a vegyeskereskedői iparjogosítvány a kereskedőt arra, hogy kizárólag, vagy túlnyomóan csak a vegyeskereskedés feltételes üzletkörébe tartozó árucikkek árusításával foglalkozhassék. Ennek megfelelően tehát az a kereskedő, aki a vegyeskereskedés gyakorlására jogosító iparjogosítvány alapján kizárólag, vagy túlnyomóan a vegyeskereskedés feltételes üzletkörébe tartozó árucikkek árusításával foglalkozik, egy tekintet alá esik azzal, aki iparát egyáltalán nem folytatja. Amennyiben tehát a vegyeskereskedésnek ilyen módon való gyakorlása egy évet meghaladó időn át tart, a vegyeskereskedői iparjogosítvány hatályát veszti.

Újabb rendelet a méhészeti fejlesztésére

A földművelésügyi miniszter a Magyarországon, különösen pedig Erdélyben és a Délvidéken erősen elhatalmasodott költésrothadás leküzdésére és megelőzésére rendeletet adott ki. Régi törvényünk szerint a költésrothadás méhtörleszt meg kell semmisíteni és a betegséget a hatóságnak be kell jelenteni. Az új rendelet szerint a községi előjáróság a gyanús telepet zár alá helyezi. A rendelet a költésrothadás megelőzésére megtiltja a használt méhkas fertőtlenítése nélkül való eladását, használt lépnek szétbontását, valamint a forgalombahozatalát és a lépnek olyan raktározását, hogy a méhek hozzáférhessenek. (MTI.)

A SERTÉSVÁGÁSOKNÁL MEGKELL HAGYNI A HADBAVONULTAK ZSÍR- ÉS HUSADAGJÁT. A közellátási miniszterhez jelentések érkeztek arról, hogy egyes helyi hatóságok a levágható sertések számának megállapításánál nem veszik figyelembe a megszállt és harcra katonák katonai szolgálatot teljesítő családtagokat. Eppen ezért utasította a közellátási kormánybiztosokat, hogy a levágható sertések szempontjánál a hadba-vonult katonákat feltétlenül vegyék figyelembe, minthogy időközben leszerelhetnek, sebesülten hazatérhetnek, vagy szabadságra jöhetnek haza, de ettől függetlenül amiatt is, hogy részükre az élelmiszer-csomagok küldése lehetővé váljék. Múltános tehát, hogy a fronton küzdő katonák részére itthoni és csomagellátásukhoz szükséges fehéraru és husmenyiség biztosítható.

KIK ÁRUSÍTHATNAK GYUFÁT? A pénzügyminisztérium egy korábbi rendelkezése alapján a Magyar Gyufaipari Rt. körlevelében értesítette az érdekelteket a gyufaárusítás szabályozásáról. Eszerint a

Erdély területén

fűszer és magszakmában bevezetett iparjogosítványos utazót jutalékra keres budapesti cég. „Magkereskedő” jellegére a Lendvai hirdetőbe. BP. Téz-körút 22.

KÖZGAZDASÁG

pénzügyminisztérium utasította a vállalatot, hogy közölje vevőivel, hogy a részükre szállított gyufát a további szállítások megvonásának terhe mellett, nem adhatják tovább zsidószármazásu nagy- vagy közepkereskedőknek és zsidószármazásu kiskereskedőknek is csak akkor szolgálhatnak ki gyufával, ha az illető helységben keresztény kereskedő nincs. A zsidó trafikosok, valamint mindazok a zsidó kereskedők, akiket valamely engedélyhez kötött cikk eladására a hatóságok kijelöltek, gyufával továbbra is kiszolgáltathatók.

MEGHOSSZABBÍTOTTÁK A HUSIPAROSOK KIJELÖLÉSÉT. A közellátási miniszter értesítette a törvényhatóságok első tisztviselőit, hogy a kijelölt husiparosok ideiglenes jogosítványának és kijelölésének érvényességét ez év február 28-ig meghosszabbította.

SZABÁLYOZZÁK A GYERMEKKOCSIK ELADÁSI ÁRÁT. A gyermekko- csik eladási árát vonatkozólag eddig nincs előírás, s azokat a szokásos haszonkés mellett és a felárak áthárításával rögzített áron adták el. Miután e téren némi visszaesések fordultak elő, az árhatárral rövidesen szabályozza a gyermekko- csik eladási árát is.

JANUÁR VÉGÉIG LEHET A RÖGZÍTETT ADÓKAT FELMONDANI. Azok, akiknek adójuk rögzítve van, a rögzítést

január végéig mondhatják fel és kérhetik, hogy az adóhivatal adóalapjukat újból állapítsa meg, mivel jövedelmi viszonyaik megváltoztak. A rögzített felmondás esetén szabályszerű adóbevallást kell a kérvényhez csatolni és ismertetni kell azokat az okokat, amelyek miatt az előző évi adóalapot az adózó jövedelmi viszonyaihoz képest soknak tartja. Adójuk azoknak az adózóknak van rögzítve, akiknek az általános kereseti adó- és jövedelemadó alapjuk a 10.000 pengőt, javvondadó alapjuk pedig a 200.000 pengőt meghaladja. Ez is csak abban az esetben, ha az előző évi adóalap már jövedelmesebb van megállapítva és ha azt teljes üzletév alapján állapították meg. Ha csonka üzletév alapján állapították meg az előző évi adóalapot, úgy az nincs rögzítve és akkor felmondásnak nincs is helye, hanem a rendes időben, február végéig új adóbevallást kell benyújtani. Ha az adózó rendes üzleti könyveket vezet, úgy a rögzítés felmondása alkalmával a feltétlenül szükséges időre halasztást kérhet mérlegének és nyereség-vesztésszámlájának benyújtására. A felmondást azonban ebben az esetben is január végéig be kell nyújtani.

BAZÁRÁRUKERESKEDŐK ÜZLETKÖRE. A kereskedelmi és közlekedési miniszter elvi határozata szerint a bazár- árukereskedők olyan filléres értékű tárgyakat, amelyek nem képezik a nép elsőrendű szükségleti tárgyait. Minthogy a tárcák, retikülök, erszények és bőrdíszművek nem tekinthetők elsőrendű szükségleti tárgyakká, kétségtelen, hogy a bazárárukereskedők ezek árusítására is jogosult.

SPORT

Holnap délelőtt 11 órakor

CsSC-KKE jégkorong bajnoki mérkőzés

KOLOZSVÁR. A téli idény első jégkorong bajnoki mérkőzését vasárnap délelőtt fél 11 órakor játsszák le a sétányi jégpályán. A Kolozsvári Korcsolyázó Egylet a Csikszeredai Torna Egylet jégkorong csapatát látja vendégül Erdélyi kerületi bajnokságának küzdelmei során. A KKE, mely egész héten szorgalmas edzésekkel készült vasárnapi mérkőzésére, a legjobb összeállításban áll ki, hogy a siker reményében vegye fel a harcot a kitűnő játékerőt képviselő csikszeredai együtessel. A CsTE a ma déli gyorsul érkezik meg Kolozsvárra, hogy holnap délelőtt pihentén állhasson ki a KKE ellen. A két csapat a következő összeállításban áll ki:

KKE: Ercs, Roska, Adorján, Antóni, Incze I., Hollay dr., Cseresor: Mészáros, Dénes, Várhelyi. Tartalékok: Adorján Levente és Kovács Vilmos.

CsTE: Sprentz, Szentes, Tarsay, Császár, Biró, Schmidt. Cseresor: Fodor, László, Kovács.

A holnapi jégkorongmérkőzést Sprentz II. (Csikszereda) és Székely Zoltán (Kolozsvár) fogják levezetni. A mérkőzés győztesének esélye van az országos vidéki jégkorongbajnokságok döntőjébe való feljutásra és így igen érdekes és nagy küzdelemre van kilátás a két csapat között.

A KKE vezetősége úgy döntött, hogy a megváltott belépőjegy egyúttal korcsolyázásra is érvényes. A KKE-CsTE mérkőzés fél 11 órától háromnegyed 12 óráig tart és utána a jég a közönség rendelkezésére áll.

Megtartotta első edzését a KAC

KOLOZSVÁR. A KAC labdarúgócsapata pénteken este tartotta első tornatermi edzését Kovács Béla ideiglenes edző vezetésével az egyesület Unió-utca 21. szám alatti nagytermében. Az edzésen csaknem kivétel nélkül az összes elsőcsapatbeli játékosok megjelentek, az egyesület teljes vezetőségével. Az edzéseket január 31-ig hetekint háromszor tartják.

Varga Jenő a Tenisz Szövetség erdélyi kerületének elnöke

KOLOZSVÁR. A Magyar Tenisz Szövetség „Erdélyi Kerülete” tegnap tartotta rendes évi közgyűlését. A közgyűlésen a kerülethez beosztott összes taggyűlések képviselői megjelentek. Vitéz Sárkány Miklós köszöntötte a megjelenteket, majd ifj. Várhelyi János kerületi előadó felolvasta beszámolóját, ami után a pénztári jelentésre került sor. A közgyűlés 1943-ra új tisztikart választott meg, melynek élére Varga Jenő, az Országos Sport Központ erdélyi felügyelője került. Az elmúlt évi tisztikarból csak a kerületi előadó tartotta meg tisztségét. Az új tisztikar a következő: Elnök Varga Jenő, alelnök vitéz Nadányi János, előadó ifj. Várhelyi János. Pénztáros Pusztay Béla. Intézőbizottság ta-

A KAC labdarúgócsapata — mint jeleztük — vasárnap délután 6 órai kezdettel az egyesület Unió-utca 21. szám alatti helyiségében nagy táncos és műsoros sportdélutánt rendez a Nemzeti Színház és az Operaház kitűnő tagjainak közreműködésével. Ennek során Páka Jolán operabárákat ad elő, Bartos Irén primabellerina, Jacsó Cia szubrett és Szabó Ica előadóművésznő szintén kitűnő számokkal szerepelnek. A sportdélután egyik kimagasló számának ígérkezik a tehetséges Turay Margit táncos szubrett táncszáma, melyet Dombay Imrével ad elő. A férfiak közül Kishonty József operabárákat, Csengery Aladár táncoskomikus, Perényi János prózá- hős, a népszerű Körmeny Lajos és Sánta Dezső-pár, továbbá Szapita László lépnek fel. A táncos és műsoros sportdélután este 11 óráig tart.

Felhívás a Wesselényi Lövészegyesület tagjaihoz!

Értesítjük tagjainkat, hogy edzésünket úgy női, mint férfitagjaink részére minden csütörtökön délután 4 órakor tartjuk Honvéd-utca 12. szám alatti fedett lőterünkön.

Minden vasárnap délelőtt az 50 méteres KEAC pályán tartunk edzést az Egyetemi Sportparkban.

Lövészterkezteinket minden csütörtökön este 6 órakor tartjuk Honvéd-utca 12. szám alatti lőteremünkben.

Egyben értesítjük tagjainkat, hogy műsoros teadélutánjainkat minden vasárnap pontosan 4 órai kezdettel rendezzük ugyancsak a fedettlőter otthonunkban. Vezetőség.

Rádió műsor

VASÁRNAP, JANUÁR 17.

BUDAPEST I.: 7.30 Fohász, Szózat, reggeli zene. 8.15 Hírek. 8.30 Összefoglaló beszéd. 10. Református Isten-tisztelet. 11. Egyházi ének szentbeszéd. 12.55 Gondviselés és nemzet. Előadás. 13.10 Rádiózenekar. 13.45 Időjelzés, hírek. 14. Művészlemez. 15. Minőségű vetőmagvak. Előadás. 15.45 Honvédeink nótát kérnek. Közreműködik Vörös Sári és Solti Károly. Kísér Farkas Béla cigányzenekara. 16.30 Hírek magyar, német, román, szlovák és ruszin nyelven. 17. Fényes Alice csevegése. 17.10 Könnyű zene — könnyű percek. 18.50 Hírek. 19.05 Végh-vonószenes. 19.35 Különös párbajok. Felolvasás. 19.55 Rádiózenekar. 20.20 Abo' gyermek voltam. Kolozsvári Grandpierre Emil beszél Kolozsvárról. Felolvasás. 20.40 Beszélgetések. 21.40 Hírek, sporteredmények. 22.15 Magyar nóták. 22.50 Tánczene. 23.45 Hírek.

HÉTFŐ, JANUÁR 18.

BUDAPEST I.: 5.40 Üzen az otthon. 6.40 Ébresztő, torna. 7. Hírek, közlemények, reggeli zene. 10. Hírek. 10.15 Szalonötös. 11.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 11.15 Da'ok és hangszerszólók. 11.40 Győr hatvan év előtt. Felolvasás. 12. Harangszó, fohász, Himnusz. 12.10 Katonazene. 12.40 Hírek. 13.20 Időjelzés, vízállásjelentés. 13.30 Honvédeink üzennek. 14. Oriai tánczenekar játszik. 14.30 Hírek. 14.45 Műsorismertetés. 15. Árfo'yamhírek, piaci árak, élelmiszerárak. 15.20 Szórakoztató zene. 15.50 Diákféltő. 16.20 Hírek német, román, szlovák és ruszin nyelven. 16.45 Időjelzés, hírek. 17. Időszerről háborús élelmészeti kérdések. 17.15 Életünket és vérünket. Dramatizált helyszíni közvetítés Pozsonyból 1921-ből. 17.40 Művész-est. Közvetítés a Zeneművészeti Főiskola nagyterméből. 18.40 A bojáni templom. Felolvasás. 18.50 Hírek. 19.05 Az Operaház zenekara. 20.30 Téli sport a Balatonon. Közvetítés. 20.50 Folyamatos fúvószenekara. 21.15 Somogyi Erzsébet verseket mond. 21.30 Berlini Filharmonikusok. 21.40 Hírek. 22.10 Beszélgetések. 23. Magyar nóták. 23.45 Hírek.

MEGSZÜNTETTE ADASAIT A MARTINIQUEI RÁDIÓÁLLOMÁS. Mint a brit hírszolgálat Washingtonból jelenti, az Egyesült Államok külügyi hivatala közölte, hogy a martiniquei rádióállomás, Vichy egyetlen szócsöve a nyugati félgömbön, megszüntette adásait. (MTI.)

Gondoskodjék jegyről

az újságírók január 18-i

Bihari-estjére

Jegyek 1—7 pengős árban még korlátozott számban kaphatók a MTI Kosuth Lajos-utca 30. szám alatti irodájában.

Fellépnek:

Kiss Ferenc, a budapesti Nemzeti Színház örökös tagja és Páka Jolán a kolozsvári Nemzeti Színház népszerű operabárája.

Nagyváradi szereplők:

Hlathky Endre dr. főispán, Árvay Árpád országgyűlési képviselő, Tabéry Géza, Daróczy-Kiss Lajos és Békely László írók.

Újságírókérdésekről tartanak előadást:

Gáspár Jenő dr., az Országos Magyar Sajtókamara igazgató-főtitkára és Dániel Áron dr., a Sajtókamara főügyésze.

HAZUG HIREK A BULGÁRIAI
FORRADALOMRÓL

SZÓFIA, január 16. (TP). Azoknál az ellenséges forrásból származó híresztelésekkel kapcsolatban, hogy Bulgáriában zavargások törtek ki, a Dnev megállapítja, hogy az országban teljes nyugalom uralkodik. A lap ezzel kapcsolatban ezeket írja: A kolumbiai amerikai rádióállomás, amely az angol érdekekben dolgozik, két nappal ezelőtt Stockholmból azt jelentette, hogy Bulgáriában forradalom tört ki. Ezek a híresztelések kinyitják azoknak a szemét is, akik még becsületet tételenek fel a nagy demokráciákban. Ha az ellenség ilyen dolgokkal foglalkozik, úgy ez csupán bizonyíték arra, hogy a helyzete nem valami rózsás.

Rögtönítélő bíróság elé kerül
Miron Pantilimon romániai
szökött fegyenc

KOLOZSVÁR, január 16. (Az Ellenzék munkatársától.) Beszámoltunk arról, hogy a kolozsvári rendőrség elfogta Miron Pantilimon szökött fegyencet, aki december végéig szökött meg a nagyszebeni fegyházból. Kolozsvárra jött és rövid két hét leforgása alatt több mint tíz betöréssel követelt el az elsötétítés ideje alatt. Miron Pantilimon elűrtökön átszállították az ügyészségi fogházba, s miután az ügyészség megállapította, hogy bünteslekményei közül négy statáriális büntetés, ügyét a statáriális bíróság elé utalták.

hogy a statáriális bíróság tárgyalja. Az öttagú statáriális bíróság valószínűleg már hétfőn összeül és ítélkezik a szökött fegyenc felett.

Ezer pengőt adományozott
emberbaráti, jótékony célra
egy év alatt a „Szenzációs
asztaltársaság”

KOLOZSVÁR, január 16. (Az Ellenzék munkatársától.) A Kolozsváron széles körben közzismert „Szenzációs” asztaltársaság, amelyről már többször is írtunk, ezúttal ismét hallat magáról. Ez a bohém alapon megszervezett rokonszenves társaság, amelynek működése még a román uralom évtizedeire nyúlik vissza, mint ismeretes, a magyar ügyet az idegen uralom alatt is mindenkor a szívében viselte, s mindamellett, hogy amint említettük, „bohém” alapon, a fehérszalmán szokott gyűlést tartani és ott is alakult meg a szervezeti, mindenkor szívet viseli a közérdekeket, a szegények támogatásának ügyét és részt kérnek maguknak mindaból, ahol csak igazán emberbaráti nemes magádomról van szó. És mindez szívet, lélekkel teszik. Beszédes bizonyíték erre az elmúlt évi kimutatásuk arról, hogy csaknem ezer pengőt fordítottak jótékony célra az alábbi tételek szerint:

A Főméltóságú Asszonyi Insegakciójára 100 pengőt, az árvízkarosultak részére 100 pengőt, az oroszhegyi tűzkárosultaknak 100 pengőt, a hadbavonultak segélyezésére 100 pengőt, az iparoságmenházának 100 pengőt, az Erdélyi Újságíró Egyesület közjóléti alapja javára 100 pengőt, a tanoncok segélyezésére 50 pengőt, a Vöröskereszt javára 50 pengőt, az iparosok karácsonyi segélyezésére 50 pengőt és különböző apróbb segélyekre 220 pengőt, tehát összesen 970 pengőt adományoztak egy év alatt. És mindezt fillérek-ből tették össze a társaság tagjai, akik az új év kezdetén is felkeresték és szeretettel köszöntötték lakásán régi kedves barátjukat, örökös elnöküket, Leonhardt Arturt, aki hosszúságú betegsége miatt az utóbbi időben nem tud eljárni a társaság összejövetelekre, de szívet és lélekben összeforrvan, állandóan együtt van ezzel a kedves, rokonszenves társasággal, amelynek voltaképpen ő volt az alapító tagja, az első elnöke, igazgatója, pénztárnoka egyszemélyben, még az 1920-as években. A „Szenzációs” asztaltársaság és nagybetűs örökös elnöke megérdemlik, hogy mindezeket feljegyezzük róluk.

Hiába fűti lakását, ha ajtaját,
ablakát nem védi a

Windfix légzáró

Kapható: Boskovics Testvéreknél
Kolozsvár, Deák Ferenc-utca 15.

Fészek bár,

Deák Ferenc-utca 53.

Január 15-től új műsor!

„FÉSZEK-REVÜ”

Elsőrangú variete műsor

Nyitány. Kállay Klári, Szabó Zsuzsa, Szöllösi Rózsi, Kéri Bébi, csárdás. Kállay és Pintér, excentrikus tánc. Ujházy Zita, bolero. Kállay és Pintér, stepp-zsonglörök. D'Or Éva énekel. ? ? ? komikus rumba duett-bohózat.

WONG-FAY

az eredeti nagy kínai zsonglör által még eddig be nem mutatott

harakiri száma

A műsort és táncot a közkedvelt Balogh-Lammerth-jazz kíséri.

Műsor kezdete este 9 órakor.

Az angol rádió is bejelentette az orosz
támadások megtorpanását

RÓMA, január 16. (MTI.) A Stefani-iroda jelenti:

Az angol rádió kijelentette, hogy a szovjetcsapatok óriási veszteségeket szenvednek. A németek a legfőbb vasutakat kezükben tartják. Nem távolj időben a szovjet-támadás alighanem megáll. Semmi sem mutat arra, hogy Németország gyengül, ellenkezőleg, súlyos ütésekre kell a szovjetnek elkészülnie.

Mára várják az afrikai csata
megindulását

BERLIN, január 16. (MTI.) A Nemzetközi Tájékoztató Iroda jelenti az északafrikai helyzetről:

A brit felvonulás a német-olasz páncélos hadsereg arcvonala előtt lényegében befejezettnek tekinthető, úgyhogy január 16-ra várják a brit 8. hadsereg támadását. Montgomery gyorskötélékeinek és tűzérősségének zömét a tengelycsapatok déli szárnya előtt összpontosította. A német

támadások elkezdését legújabbakban 48 angol repülőgép közül 28-at lelőtték. A brit felvonulás területén a tengely csata- és rombolórepülőgépei kitűnő sikerrel bombázták az elleneséges járműoszlopokat. Az újszerű nagy robbanóerejű bombák gyorsan terjedő tüzeket okoztak. A tengely repülői jó hatással bombázták Benghasi kikötőjét is.

Merénylet készült Vargas elnök ellen

BUENOS AYRES, január 16. (MTI.)

A Német Távirati Iroda közli:

A „Presas” című lap jelenti Montevideoból, hogy Braziliából érkező utasok elbeszélése szerint összeesküvő csoport foglyul akarta ejteni, sőt meg akarta gyilkolni Vargas köztársasági elnököt. A merénylet végrehajtását akkorra tervezték,

amikor az elnök repülőgépén Santa Anna do Lioransa utazik. hogy résztvegyen a Baldomir uruguayi elnökkel tervezett találkozáson. Az összeesküvést, hír szerint, egy brazil tábornok szötte, aki nemrégiben lemondott állásáról. E hír szerint sok tisztet és politikai személyiséget letartóztattak.

Új letartóztatások Franciaországban
az északafrikai események miatt

GENF, január 16. (Bud. Tud.) A Journal de Genève megbízható helyről származó értesülés alapján jelenti, hogy

Franciaországban további letartóztatásokat hajtottak végre.

Olyan francia személyiségekről van szó, akik azzal gyanúsíthatók, hogy közrejátszottak az északafrikai eseményekben, vagy ellenséges érzelmekkel szembe helyezkedtek a francia-német együttműködés politikájával. Hír szerint a letartóztatottak között van egy tábornok, egy másik disszidens francia tábornok fia, valamint Réa ezredes, a francia vezérkar hírszolgálatának, a híres XII. irodának volt

vezetője és több más tiszt. A genfi lap úgy tudja, hogy

Raynaud volt miniszterelnök és Mandel volt miniszter szintén letartóztatásban van, de Franciaországból eltávolították őket.

Hír szerint őrizetbe vették Louis Napoleon herceget is, aki néhány barátjával együtt megkísérelte, hogy Spanyolországba meneküljön. A genfi lap közli, hogy a torinói Stampa már 10-én jelentette Párisból, hogy a herceg a bonapartista mozgalom keretében megnyilatkozás végett Spanyolországba akart utazni. A herceg 1914-ben született és a Bonaparte-ház legifjabb tagja.

Két széngázmérgezés egy napon
Kolozsváron

KOLOZSVÁR, január 16. (Az Ellenzék munkatársától.) Az utóbbi 24 órában Kolozsváron két helyen is súlyos széngázmérgezés történt. Az egyik szerencsétlen-

ség a Munkás-utca 90 szám alatti házban történt, Gáspár János négy gyermekes szegény munkáscsalád lakásán. Gáspár János, a kora reggeli órákban elment ha-

zulról dolgozni, majd később felesége is elhagyta, hogy bevásároljon s az alatt négy gyermekük, egy 6 éves és egy 16 hónapos kislány s egy 3 és egy 4 éves kisfiu magukra maradtak odahaza a bezárt lakásban. Közben

a kályha mellett levő szalmazsák meggyulladt és a szalma senyedni kezdett, miközben erős, átható füstöt és gázt árasztott a szobában.

A négy kisgyermek nem tudta a senyedő szalmát teljesen eloltani, a bezárt lakásból sem tudtak kimenni s

a fojtó, nehéz gáztól elvesztették eszméletüket.

Igy talált rájuk édesanyjuk, amikor fél tíz óra tájban hazaérkezett. Azonnal értesítette a mentőket, akik kijötték a helyszínre és első segélyben részesítették az eszméletlen négy kisgyermeket, majd mindnyájukat be szállították a gyermek-klinikára. Különösen a 16 hónapos kislány és a két kisfiu állapota súlyos.

A másik gázmérgezés a Katona József-utca 6 szám alatt levő házban történt. Gondos István lakásában, ahol a szülők Jolán nevű 7 éves kislányukat találták eszméletlenül. A szegénysorsú család ugyanis rendes vasalószénnel fűtött s hogy a meleg tovább tartson, a reggeli órákban nem szellőztették ki a lakást. A helyszínre kihívott mentőorvosok első segélyben részesítették a szénmonoxidmérgezéses kislányt, aki az orvosi segítségnyújtás után visszanyerte eszméletét, állapota is annyira javult, hogy a mentők további gyógykezelés végett szülei lakásán hagyhatták.

KATASZTRÓFÁLIS INDIA ÉLELMISZERHELYZETE

STOCKHOLM, január 16. Az angol hírszolgálat Ujdelhiből eredő jelentése szerint Bombay tartományát olyan élelmiszerhiány fenyegeti, amely hamarosan valóságos éhínségbe esaphat át. Az indiai kormány a Pundzsab és Sind tartományokban lévő élelmiszerfeleslegek felvásárlása iránt intézkedett, hogy azokat Bombayban szétosszák. A delhi rádió a továbbiakban arról számol be, hogy Sind tartományban, különösen a karachi és heiderabadi kerületekben súlyos éhínség tört ki. Sind tartomány kormányának kénytelen volt a súlyosan érintett területek számára búzát és egyéb gabonaműveket vásárolni. (B. É.)

A kolozsvári kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság. 12910-942. szám. ÁRVERÉSI HIRDETÉNY-KIVONAT. Transsylvania Bank Rt. végrehajtójának Bán József végrehajtást szenvedő ellen indított végrehajtási ügyében a telekkönyvi hatóság a végrehajtási árverést 278 pengő tökekövetelés és járuléai behajtása végett a Bán József tulajdonát képező szucsági 473 sz. tkjvben írt A+1 sorsz. 636 hrsz. 756 négyszögöl területű szántó egykettő részre 350 pengő kikiáltási árban, a szucsági 538 tkjvben írt A+1 sorsz. 636/3 hrsz. 889 négyszögöl területű szántó egykettő rész 350 pengő kikiáltási árban, a szucsági 584 sz. tkjvben írt A+1 sorsz. 772 hrsz. 1 hold 242 négyszögöl területű szántó egynolcad része 800 pengő kikiáltási árban, a szucsági 725 tkjvben írt A+1 sorsz. 43/1, 43/2/1/1, 45/1. hrsz. 195 négyszögöl területű kőház, udvar és kert egészben a C. 1. özv. Zsurzs Jánosné, Moldován Násztásia és C. 2-ös özv. Bán Sándor né született Csizsér Mária bekebelezett házsonélvezeti jog fenntartásával 2000 pengő kikiáltási árban, a 783 tkjvben A+1 sorsz. 608/3 hrsz. 923 négyszögöl területű szántó egykettő rész 350 pengő kikiáltási árban. A szucsági 775 tkjvben A+1 sorsz. 452/1. hrszám 1354 négyszögöl területű legelő egészben 200 pengő kikiáltási árban elrendelte. Az árverést 1943. évi február hó 10-ik napján délelőtt 9 órakor Szucság községházánál fogják megtartani. Az árverésre kerülő ingatlanok a kikiáltási ár kétharmadánál alacsonyabb áron nem adható el. Bánapénz a kikiáltási ár 10 százaléka, amelyet a magasabb ígért ugyanannyi százaléka kell kiegészíteni. Kolozsvár, 1942. évi november hó 3. napján. A kiadmány hitelül: Szabóné kiadó. Dr. Székely Ferenc s. k. kir. járásbíró.

ELLENZÉK politikai napilap

Felelős szerkesztő:

ZATHURECKY GYULA

Felelős kiadó:

VITA SÁNDOR